



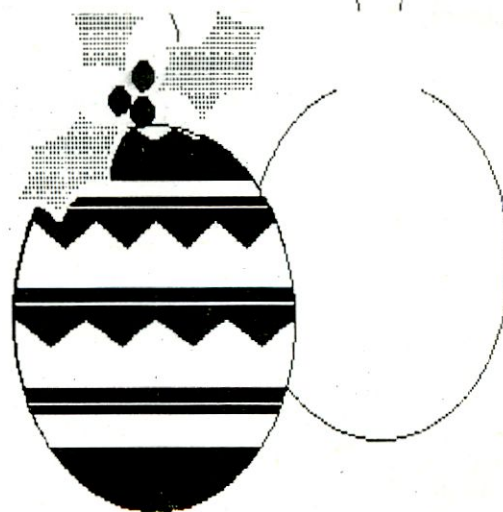
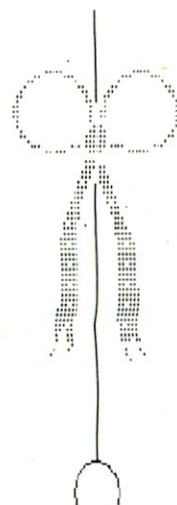
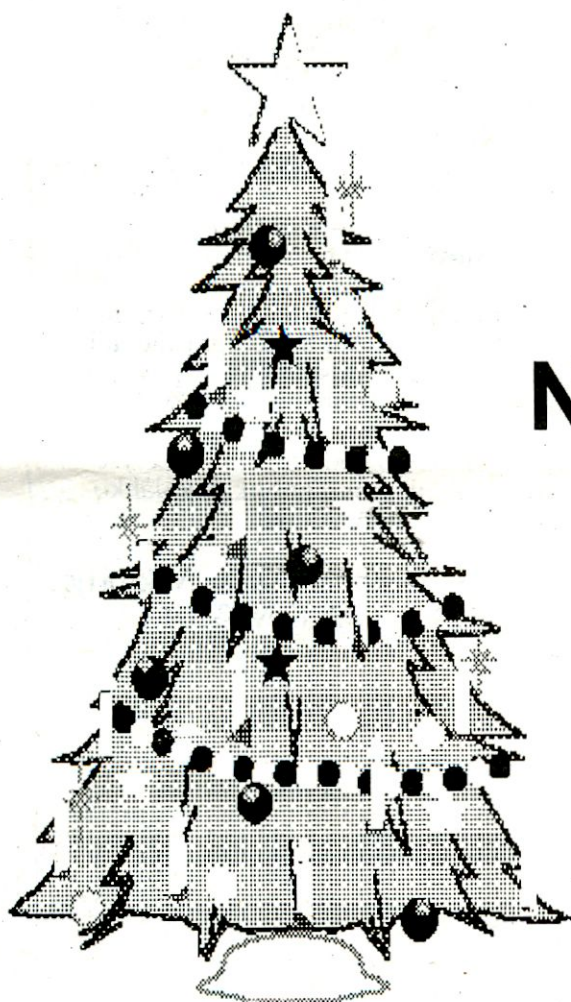
**SLOVENIJE**  
**THE VOICE OF SLOVENIA**

AVSTRALSKI SLOVENSKI NEODVISNI INFORMATIVNI ČASNIK — 14-dnevnik, cena \$ 2.00 — THE AUSTRALIAN SLOVENIAN INDEPENDENT INFORMATIVE NEWSPAPER

17. 1. 1996



**Srečno,  
uspešno  
ter  
zdravo  
Novo Leto !**







**IZ DNEVNIKA**  
Stanke Gregorič  
**UREDNIČE**

Srečno... Vesela sem, da se vam končno lahko zopet oglasim s to besedo. Ponovno moram uporabiti rek "bolje pozno kot nikoli", saj sem se tudi sama z njim tolažila ves pretekli mesec. Namreč, 15. decembra, ko so po dveh tednih moj dom zapustili prijatelji iz Maribora, sem hotela z vso vnemo začeti s pripravo dvojnih števil. Toda, ko sem poklicala tiskarja, mi je vzelo sapo: tiskarno zapiramo 20. decembra - vrnemo se 15. januarja! Tako! Sprijaznila sem se s "prisilnim dopustom", vam pa nisem mogla zaželeli niti lepih božičnih praznikov, niti srečnega novega leta, kaj šele povedati zakaj ne bo časnika.

To pa je bilo tudi vprašanje številnih bralcev, ki so zaskrbljeni klicali in spraševali ali bo še izhajal ali ne. Vsakomur sem pač odgovorila tako kot dejansko je: težko je, če leži vsa odgovornost na eni sami osebi, ki nima zamenjave. Tako sva ugotavljala tudi s patrom Bazilijem, ko sva si po telefonu izmenjala novoletne čestitke. Pater pa je še dodal: saj delo s časnikom ni tako hudo, samo odgovornost kontinuitete leži nad nama kot Dioklecijanov meč. No, zaželiva si, da bi v 1996 zdržala!

Kot vidite sem se tokrat obdolžila s trojno številko. Žal morajo strani praznične izdaje prenesti kar precej opisov "črnih kronik" med nami. Ne bom se spuščala v to kdo ima prav in kdo ne, kdo je kriv in kdo ni. V 1996. bi samo želela med vsemi nami MIR, saj nas čaka še veliko dela, vsakega posebej in vse skupaj! Želela bi tudi, da se naši rojaki iz Slovenije ne bi morali več vračati iz Avstralije z grenkim priokusom raznih "bojkotov". Mislim, da bi Slovenci v Avstraliji pokazali več srčne kulture, če bi jih, ko so enkrat že tu, sprejeli in jim dodelili spoštovanje, ki bi ga morali biti deležni bodisi kot politiki, gospodarstveniki, kulturniki, novinarji, glasbeniki, športniki in končno kot ljudje, ki prihajajo iz nam tako ljubečih krajev. V preteklih letih se je našel med nami vedno nekdo, ki je nekoga iz domovine bojkotiral: če ne prvega ministra za Slovence po svetu dr. Janeza Dularja, potem Jožeta Pučnika, pa Janeza Janšo, Lojzeta Peterleta, dr. Dimitrija Rupla itd. Zdaj pa še ansambel Stajerskih 7! Če torej ponovim, kaj bi si želela v povezavi s slovensko skupnostjo ob prelomu leta, bi to bilo, da vsakega gosta iz Slovenije sprejmemo kot se šika in da pred njim ne "peremo svojega umazanega perila"! Od nas odhajajo podsmehljivo: Oh, ti avstralski Slovenci! Pa ne zaradi naših nesporazumov. Ko nas je namreč nekoč obiskal visok gost iz Slovenije, nam je na sestanku na pol resno, na pol v šali dejal: Zdaj vidim, da ste ostali le pravi Slovenci in da se niste nič spremenili! Kregate se kot mi doma! Torej nam ne zamerijo, ker se kregamo, ampak zato, ker to počnemo pred njimi tako, da so še oni prizadeti; zato, ker nočemo spregledati, da s svojim obnašanjem večkrat kažemo pred njimi tudi svojo neolikanost, trmasto nepopustljivost in nedemokratičnost. Vrnimo se k našemu časniku: SSOV me je prosil naj njihovega dopisa ne popravljam, to prošnjo sem upoštevala, vendar bi rada povedala sledeče: Glas Slovenije si je pridobil določen ugled, slovenščina res ni akademska, pomembna pa je kritika akademikov, da je zadovoljiva. V bodoče ne bomo več objavljali nepraviljenih prispevkov, saj je vsakemu uredniku dana pravica, da popravi stavke (in da seveda s tem ne spremeni smisla napisanega) ali druge slovnične napake v taki meri kot jih je pač - kot amater - zmožen popraviti.

Vaša Stanka

*Gregorič*

# 26. december 1995

## Peta obletnica plebiscita v Sloveniji - obletnica slovenske neodvisnosti

Ob tem prazniku je  
Slovenski narodni svet Viktorije  
izdal priložnostno dvojezično publikacijo

### Naša **BITKA ZA SLOVENIJO** Avstralija

V publikaciji so sporočila avstralskega prvega ministra Paula Keatinga, viktorijskega premierja Jeffa Kennetta, predsednika Republike Slovenije Milana Kučana, predsednika vlade Republike Slovenije dr. Janeza Drnovška, Veleposlaništva Republike Slovenije iz Canberre in bivšega obrambnega ministra Republike Slovenije, zdaj predsednika Socialdemokratske stranke Slovenije Janeza Janše.

Na sto straneh (A-formata) se bodo mnogi avstralski Slovenci našli na fotografijah ali pa zasledili svoje ime v prispevkih, ki govorijo o času naših, avstralskih, bitk za Slovenijo.

To edinstveno, zgodovinsko in za vse Slovence pomembno publikacijo lahko naročite pri

**Slovenskem narodnem svetu Viktorije,**  
P.O.Box 197, Kew 3101

Cena \$ 5.00 AUS + poštni stroški

#### POPRAVEK

V publikaciji "Naša bitka za Slovenijo-Avstralija" je prišlo do napake, za katero se urednica publikacije Stanke Gregorič opravičuje. Na strani 29 mora pod fotografijo pisati: "Vozilo, v katerem se je peljal Alfred Brežnik je bilo ustavljeno pred barikadami in razbitinami drugih avtomobilov - prvi sledovi vojne v Sloveniji. Alfreda Brežnika odpeljejo v Ljubljano reporterji TV Slovenije."

Naslovna stran: fax čestitka mladega Andreja Šarmana  
iz Maribora  
Ostale računalniške skice: Andrej Šarman



**LETO 1996****Slovenija****PREMAKLJIVI PRAZNIKI**

|                 |         |               |
|-----------------|---------|---------------|
| Pust            | torek   | 20. februarja |
| Pepelnica       | sreda   | 21. februarja |
| Velika noč      | nedelja | 7. aprila     |
| Vnebovohod      | četrtak | 16. maja      |
| Binkošti        | nedelja | 26. maja      |
| Sv. Rešnje Telo | četrtak | 6. junija     |

**PRAZNIKI**

Novo leto: 1. in 2. januarja  
 Prešernov dan - slovenski kulturni praznik: 8. februarja  
 Dan upora proti okupatorju: 27. april  
 Praznik dela: 1. in 2. maja  
 Dan državnosti: 25. junija  
 Dan reformacije: 31. oktobra  
 Dan spomina na mrtve: 1. novembra  
 Dan samostojnosti: 26. decembra

**DRUGI DELA PROSTI DNEVI**

Velika noč in Velikonočni ponedeljek: 7. in 8. aprila  
 Binkoštna nedelja: 26. maja  
 Marijino vnebovzetje: 15. avgusta  
 Božič: 25. decembra

**POMEMBNEJŠI DNEVI**

Dan žena: 8. marca  
 Dan železničarjev: 15. aprila  
 Dan slovenske vojske: 15. maja  
 Dan Organizacije Združenih narodov: 24. oktobra

**CERKVENI PRAZNIKI**

Sv. trije kralji: 6. januar  
 Svečnica: 2. februarja  
 Sv. Jožef: 19. marca  
 Marijino oznanjenje: 25. marca  
 Velika noč: 7. aprila  
 Vnebovohod: 16. maja  
 Binkošti: 26. maja  
 Telovo: (Rešnje telo): 6. junija  
 Sv. Peter in Pavel: 29. junija  
 Veliki Šmaren (Marijino vnebovzetje): 15. avgusta  
 Mali Šmaren (Marijino rojstvo): 8. septembra  
 Vsi sveti: 1. novembra  
 Brezmadežna: 8. decembra  
 Božič: 25. decembra  
 Sv. Štefan: 26. decembra

Leto 1996 je prestopno leto. V Sloveniji se začne s ponedeljkom in konča s torkom. Leto 1996 je 6709. leto julijanskega obdobja. Mohamedansko leto se začne ob sončevem zahodu 19. maja. Židovsko leto se začne ob sončevem zahodu 13. septembra.

**ČASOVNA PREMIKA V SLOVENIJI:**

na poletni čas preidejo zadnjo nedeljo v marcu, ko opolnoči (30./31.3) premaknejo kazalce za eno uro naprej, na sončni čas pa se vrnejo zadnjo nedeljo v septembru, ko opolnoči (28./29.9.) premaknejo kazalce za eno uro nazaj.

**YEAR 1996****Australia****JANUARY**

1st New Year's Day  
 26th Australia Day  
 Hobart Cup

**FEBRUARY**

13th Royal Hobart Regatta (Tas.)  
 28th Launceston Cup (Tas.)

**MARCH**

4th Labor Day (W.A.)  
 4th 8 Hour Day (Tas.)  
 11th Labor Day (Vic.)  
 18th Canberra Day (A.C.T.)

**APRIL**

5th Good Friday  
 8th Easter Monday  
 25th Anzac Day

**MAY**

6th Labor Day (Qld.)  
 6th May Day (N.T.)  
 20th Adelaide Cup

**JUNE**

3rd Foundation Day (W.A.)  
 10th Queen's Birthday  
 (Except. W.A.)

**JULY****AUGUST**

5th Darwin Cup (N.T.)  
 5th ACT & NSW Bank Holiday  
 14th Exhibition Day (Qld.)

**SEPTEMBER**

30th Queen's Birthday (W.A.)

**OCTOBER**

7th Labour Day (N.S.W. A.C.T. & S.A.)

**NOVEMBER**

4th Recreation Day (Nth. Tas.)  
 5th Melbourne Cup

**DECEMBER**

25th Christmas Day  
 26th Boxing Day  
 26th Proclamation Day (S.A.)



Člani upravnega odbora  
 Glasu Slovenije Dušan Lajovic,  
 Stanka Gregorič in Alfred Brežnik



vam želimo v novem  
 letu vse najboljše -  
 ostanite z nami!





# BOŽIČ IN NOVO LETO

Raziskovalni center za slovensko izseljenstvo  
Ljubljana  
Gospo urednici in vsem bralcem želimo srečno 96  
Breda Čebulj Sajko s sodelavci



Slovenska izseljenska matica  
Vesel Božič in srečno Novo leto  
Helena Drnovšek  
Nives Sulič



Slovenska izseljenska matica  
Vesel Božič in srečno Novo leto  
Jože Prešeren  
urednik Rodne grude



Vesel Božič in srečno Novo leto  
želi  
Krekova pooblaščenca družba za upravljanje  
Maribor, Slomškov trg 18



Vsem rojakom milosti in notranjega miru ob prazniku  
Jezusovega rojstva  
V letu 1996 pa božjega blagoslova in uspehov  
Pater Janez Tretjak  
Versko središče Svete družine Adelaide



Slovenski narodni svet Južne Avstralije  
vošči vesele Božične praznike in  
srečno novo leto  
vsem svojim rojakom  
Janez Zagorc - predsednik



Spoštovana gospa Gregorič  
Želim vam, kakor tudi uredništvu zelo vesele Božične  
praznike ter mnogo sreče in zdravja v novem letu  
naročnik Glasa  
Ivan Smole



Blagoslovljene Božične praznike, v novem letu 1996 pa  
mного sreče, zdravja in vsega kar si sami želite  
Paula Zemljak in družina



Vesele Božične praznike in zdravo, srečno in uspehov  
polno novo leto  
Merry Christmas and a very happy New Year  
dr. Edi Gobec s soprogo Mileno  
Ohio - ZDA

Veleposlaništvo Republike Slovenije  
Canberra

Vsem Slovenkam in Slovencem v Avstraliji, njihovim  
družinam in prijateljem želimo vesele praznike in  
veliko zdravja, osebne sreče, zadovoljstva in uspehov v  
prihajajočem letu 1996  
Aljaž Gosnar z družino  
Tina Omahen



Blagoslovljen Božič in srečno novo leto vam želijo  
Peter Vencelj  
s sodelavci  
Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu



Konzulat Republike Slovenije Avstralija (NSW in VIC)  
Vsem rojakom lepe Božične praznike ter zdravo,  
srečno in uspešno novo leto  
želi  
Alfred Brežnik - častni konzul



Konzulat Republike Slovenije  
Nova Zelandija  
Lepe Božične praznike in srečno novo  
1996  
Dušan Lajovic - častni konzul



Socialdemokratska stranka Slovenije  
Vesele Božične praznike in srečno, uspešno in zdravo  
polno leto 1996  
Nika Dolinar  
Tiskovna predstavnik SDSS  
Janez Janša  
Predsednik SDSS



Krščanska kulturna zveza  
Celovec  
Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem  
rojakom v Avstraliji  
Nužej Tolmajer - tajnik



Spoštovana gospa urednica  
Odbor Slovenskega društva  
"Tivoli" Newcastle  
se pridružuje čestitkam in najboljšim željam ob  
Božičnih praznikih in Novem letu.  
Rojakom in znanecem, vsem slovenskim organizacijam,  
slovenskemu veleposlaništvu, konzulatu, neumornim  
delavcem radia SBS, urednikom slovenskih publikacij,  
duhovnikom in sestram, bralcem Glasu Slovenije,  
skratka vsem - širom Avstralije, prav prisrčen pozdrav  
in obilo uspehov v Novem letu  
*Ivan Klopčič - predsednik*  
*Maria Grosman - tajnica*



Uredništvu časnika Glas Slovenije, njegovim bralcem  
in vsem rojakom širom Avstralije, v domovini in v  
drugih krajih sveta  
vesele Božične praznike ter srečno, bogato in zdravo  
leto 1996 želi v imenu poslušalcev slovenske oddaje  
Radia Geelong  
*Francka Nekrep*



Season's greetings from SBS Radio Sydney  
Prijeten Božič ter obilo zdravja in sreče  
Najlepša hvala za sodelovanje in pomoč v letu 1995  
*Mariza Ličan*



Iz zasneženih Senožč v Sloveniji prejmite vsi moje  
tople pozdrave, z veliko zahvalo za vso gostoljubje v  
času mojega bivanja pri sestri Heleni Leber v Avstraliji  
Želim vam srečen Božič in veselo ter uspešno novo leto  
*Tatjana Rebula*



Urednici  
Vesele in blagoslovljene Božične praznike, srečno in  
uspešno - še posebej pa zdravo Novo leto '96, da bi  
lahko nadaljevali z vašim delom in trudom za Glas  
Slovenije vam želi  
*Ivanka Kolačko*



Vesele Božične praznike in uspešno Novo leto pa še en  
velik HVALA za sodelovanje  
*Zvone Žigon*  
*Ljubljanski dnevnik Slovenec*



Editor "Glas Slovenije"  
With warm wishes to you for a Christmas that's one of  
your merriest and a new year that's one of your  
happiest!  
*From A. Ribarič*



Urednici  
Vesele Božične praznike in srečno, zdravo in uspešno  
Novo leto 1996 vam želi  
*Ferdo Pestotnik iz Perth*



Najlepše Božične praznike ter zdravo Novo leto  
*Eleonora White iz Sydneya*

Želiva vam vesele božične praznike in polno sreče, zdravja  
in uspeha v novem letu  
*Marija in Ivan Harej*



Glasu Slovenije  
Da bi v letu, ki prihaja,  
mir imeli,  
srečo doživeli,  
da Vam zdravje bi služilo  
in razumevanje ne zapustilo.  
*Ljudska univerza Ormož*

Elici Rizmal, urednici slovenskih radijskih  
oddaj na SBS radiu Melbourne, želimo po  
operaciji zlomljene noge hitrega in  
uspešnega okrevanja.

*Uprava in uredništvo Glasu Slovenije*

## ČESTITKA

Sean Peter Parsonage

je sprejel 21. decembra 1995 diplomo zobozdravnika.  
Čestitata mu ponosna stara mama Eleonora in stari oče  
White

Ljenko Urbančič

## SREČANJA PORTRETI DEJANJA I—II—III

Knjiga obsega skoraj 300 strani in je  
razdeljena na 60 črtic, pisanih v prvi osebi.  
Zajema čas od dvajsetih do devetdesetih v  
domovini in svetu. Končuje se s pesmijo  
*Slovenska sprava — "ko vsaka bogomila križ  
imela svoj in rož z imenom častnim padlega  
junaka."* Posvečena je generalu Leonu  
Rupniku, padlim in pobitim slovenskim  
domobrancem, slovenskim četnikom, vsem  
žrtvam vojne in državljanske vojne.

Knjigo je moči dobiti na naslovu:  
P.O. Box 70, Waverley 2021 NSW  
in tudi v Slovenskem verskem središču  
Merrylands, NSW.

Cena, vključno poština v Avstraliji, je \$ 25.00  
Upokoje in študentje \$ 20.00



# Pišejo nam...

Cenjena urednica Stanka Gregorič!

Obljubil sem mladi avstralski Slovenki, ki vzgaja tri otroke v slovenščini, da Vam bom pisal in zagotovil, da bo še naprej dobivala Glas Slovenije, ki ga je do zdaj imel naročenega njen pokojni mož Stanko Asterstater. Zadnje številke je bila zelo vesela, ker vsebuje spomine na njenega moža...

Ko Vam že pišem o drugih, naj Vam še nekaj povem o sebi oziroma o mojem pisanju.

Tretja izdaja moje knjige v angleščini, kakor ste morda brali v Mislih, se naglo pripravlja za tisk. Bo razširjena za nekaj poglavij in ilustrirana z več fotografijami. Najbrž bom spremenil tudi naslov, ki bo morda

## THE SNOWY - CRADLE OF MULTICULTURAL AUSTRALIA.

Dobro bi bilo, da bi se že zdaj kaj povedalo in pisalo o tej knjigi, ki bo še bolj zgodovinska, posebno za Slovence v Avstraliji, kakor je bila prva, **MEN WHO BUILT THE SNOWY**.

O slovenski izdaji, **MOŽJE S SNOWYJA**, je že v Mislih povedano, da bo kmalu tudi v Avstraliji na razpolago. Cena, lahko že zdaj rečem, bo \$ 15. V Gorici pri Mohorjevi družbi pa se že zdaj dobi, so mi pisali, za \$ 15 US.

Pa še nekaj je prav, da gre čimprej v javnost: dve novi knjigi o Venetih, naših davnih prednikih, sta pred kratkim izšli. Prva ima naslov **SLOVENIJA - PODOBA EVROPSKEGA NARODA** in jo je napisal prof. Jožko Šavli. Druga je naslovljena **ETRUSKANI IN VENETI**, in je že drugi zbornik o Venetih, ki ga je pripravil dr. Ivan Tomažič. O obeh teh knjigah je treba ljudem povedati, ker to je nova zgodovina nas Slovencev, katerim so do sedaj drugi narodi pisali zgodovino sebi v korist, nam pa v nečast in pogubo.

Hvala za pošiljanje Glasa Slovenije in za redno obveščanje o slovenskih zanimivostih iz vseh vetrov. Želim, da se naprej potrudite in vztrajate v tej nevhvaležni obrti, ki je med nami ponavadi nerentabilno garanje zvestih in velikodušnih narodnjakov.

Naj zaključim s pristrčnimi pozdravi in voščili tudi za božič in novo leto 1996, saj se čas hitro in nepreklicno odmika. Pozdravljam tudi vse Slovence v Melbournu, ki se me kdaj spomnijo. Posebej za Zvezovce pa naj velja pozdrav in geslo ZSA:

**Živi naj slovenska beseda!**

Ivan Kobal, Sydney

\*

Draga g. Stanka!

Če bom zdrava nameravam iti domov v Slovenijo koncem februarja. Ob tej priliki bom odnesla ček na \$ 10.000 AUS v Mursko Soboto kot darilo avstralskih Slovencev tamkajšnji otroški bolnici. Tudi v Canberri so mi obljubili pomoč, posebej Lojze Kavaš. Moj mož pa je kupil oljnato sliko, ki sem jo odnesla tja za žrebanje. Tudi za žrebanje v Slovenskem društvu Sydney imam lepo mizico in dva barska stola. Zahvaljujem se vsem rojakom v Avstraliji, ki so darovali denar za otroško bolnico v Murski Soboti in jim pošiljam čestitke za Božič in Novo leto.

Eleonora White, Sydney

Spoštovana gospa Gregorič!

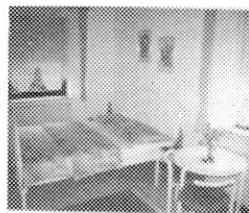
Ko nam je lepo, čas prehitro mine. Resnično lepo nam je bilo ob obisku čestitega škofa L. Urana. Z naravnim nasmehom in toplimi besedami nas je vse spravil v dobro voljo, za kar se mu iz srca velikodušno zahvaljujemo. Ne bi bilo prav, če se ne bi, v imenu slovenske skupnosti, istočasno zahvalil tudi našemu velikemu prijatelju, spoštovanemu ministru za etnične zadeve, gospodu Julianu Stefani. Ko je ob tej priliki bil zopet med nami, je povabil čestitega škofa L. Urana, patra Janeza ter malo skupino navadnih zemljanov na ogled parlamenta, ki mu je sledilo kosilo, med katerim je gospod Stefani, v imenu Slovencev Južne Avstralije, z lepim darilom obdaroval čestitega škofa Urana ter nas, prisotne, veselo presenetil in začudil da bomo še dolgo zardevali.

Spoštovani gospod Julian Stefani, za vašo toplo zamisel, v imenu slovenske skupnosti pristrčna hvala!

Ivan Legiša, Adelaide

## V Mariboru - pod zelenim Pohorjem

vam nudimo sobe z zajtrkom  
po ugodnih cenah



SOBE -  
ZIMMER

BEROŠ -  
MATE SONJA



GRIZOLDOVA 34, MARIBOR  
TEL./FAX: (062) 631-798

SOBE Beroš tel./fax: (062) 631-798

SOBE Šarman tel./fax: (062) 631-969



62341 Limbuš  
Vruncovo 13

Tel.: 062/631-969



## Zanimivo, kajne?

### Nemci še ne poznajo slovenske zastave?



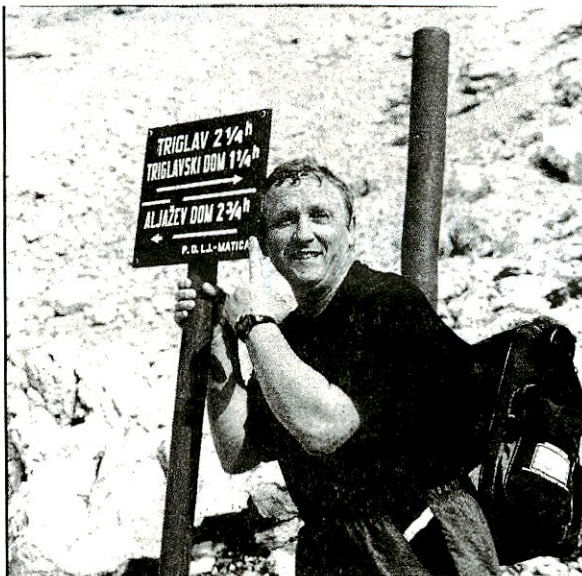
Naš rojak in častni konzul RS za NSW in VIC Alfred Brežnik, je bil oktobra lani na poslovnem potovanju in se je med drugim udeležil tudi mednarodne razstave v Dusseldorfu v Nemčiji. Nemalo je bil presenečen, ko je pri vstopih na razstavišče na drogovi zagledal narobe obrnjeno slovensko zastavo, ki je bila podobna francoski, grb pa je bil vodoravno z zastavo, namesto da bi visel. Zadevo je fotografiral in fotografijo je poslal našemu uredništvu. Na licu mesta pa je šel v upravo in ker v denarnici vedno nosi majhno slovensko zastavico, jo je dal organizatorju - v vednost. Najbolj čudno pa je bilo še to, da so na tej razstavi razstavljala tri podjetja iz Slovenije, pa napake z zastavo ni nihče opazil.

### Grand Prix Formula 1 kmalu v Melbournu

Kljub velikim nasprotovanjem in protestom nekaterih Melbournčanov, je steza dirkališča za Formulo 1 nared. Albert Park, ki se nahaja v bližini City-ja je bil zadnje leto prizorišče velikih vrtanj in prekopavanj zemlje, podiranja dreves in drugih del. Vzporedno s protesti in z gradbenimi deli so pokali stropi in zidovi okoliških stanovanjskih hiš tako, da je imel organizator, skupaj z viktorijskim premierjem Jeffom Kennetom, ki je tekmovalje spjeljal pred nosom Adelaidčanom, veliko težav, vprašanje pa je kaj šele bo, ko bodo motorji Formule 1 zdrdrali po stezi in nekaj dni povzročali hrup po bližnjih stanovanjskih soseskah.

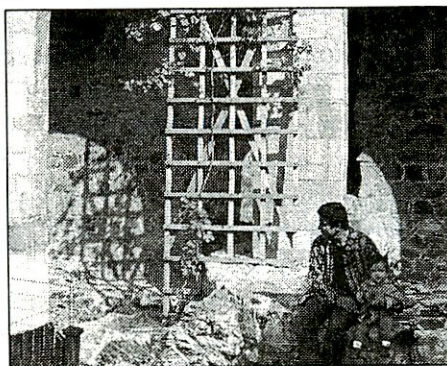
## Naš avstralski rojak Peter Krobe bo zapisan v zgodovino...

Peter Krobe je zanesljivo prvi Slovenec, ki je s Triglava telefoniral v Avstralijo. Kot smo že poročali se je v živo oglasil tudi preko valov SBS radia.



### Trgatev

Ob lanskei trgatvi slovite trte na mariborskem Lentu je bilo slišati, da bodo končno trgali tudi v slovenski prestolnici. Tako pa je jeseni izgledal "vinograd" na ljubljanskem Gradu. Trta sicer kaže znamenja življenja, o napovedanem pridelku pa ni bilo ne duha ne sluha. Morda bo žametovka na Gradu rodila malce pozneje, denimo zdaj, januarja ali februarja...



### George Milton Cujes postavljen za predstojnika Trinity College

Za vse, ki so poznali in cenili družino pokojnega Jožeta Cuješa, bo zanimiva novica, da je bil njegov sin George Milton Cujes postavljen za predstojnika zelo cenjenega Trinity Collegea v Sydneyu in se bo zato vrnil z družino iz Brisbana v rodní Sydney. V Sydney se bo preselila tudi gospa Galja Cuješ, ki je bila soprogu Jožetu vsa leta v pomoč in oporo in mu je zadnje leto tudi čitala Glas Slovenije od prve do zadnje črke. /Martha Magajna/

### Voščila

Avstralci so razposlali za božične in novoletne praznike  
okoli 140 milijonov voščilnic...



P R E D S E D N I K  
R E P U B L I K E  
S L O V E N I J E

M i l a n K u č a n

December 1995

Drage rojakinje, dragi rojaki,

tudi peto leto samostojne države Slovenije se uspešno izteka v miru, kar je bila in ostaja temeljna vrednota človeškega bivanja ob iztekanju drugega tisočletja. Prav v letošnjih decemberskih dneh ves svet doživlja nova upanja, da bo končana velika človeška tragedija vojnih grozot, ubijanja nedolžnih ljudi, pošastnih uničevanj dobrin, ki so jih ustvarjali rodovi pridnih ljudi, in ciničnega igranja z življenjem ter smrtjo na tleh trpečih Bosne in Hercegovine in Hrvaške. Širijo se obzorja tudi za našo državo, ki je v letu 1995 tudi z Vašo pomočjo in trdom sutvarjala nove možnosti za kakovostno življenje in blaginjo svojih državljanek in državljanov, Vaših sorodnikov, znancev in prijateljev a tudi, upajmo, Vaših otrok in najdražjih.

Na teh poteh smo se kot država srečevali z novimi težavami in ovirami tako pri udejanjanju čimbolj prijaznih in svobodnih, strpnih in varnih medčloveških razmerij znotraj slovenske dežele, kakor pri našem vključevanju v evropska politična, gospodarska, varnostna in vsa druga meddržavna združenja. Pa bomo gotovo zmogli prestopiti tudi vse te ovire, če bomo prav vsi, tisti, ki so odgovorni za upravljanje države, državljani v svoji vsakdanjosti pa tudi Vi, drage Slovenke in Slovenci na tujem, znali premagovati ozkosrčnosti, sebičnosti, nestrpnosti do drugačnih in s tem uveljaviti dostojanstvo človeka kot temeljno vrednoto v naših medsebojnih odnosih in v odnosih z drugimi. Imeti svojo državo ni samo veselje in priložnost za uveljavljanje človekovih pravic. Je tudi velika odgovornost in zavezanost prav vseh, da sodelujejo pri njeni notranji ureditvi in zunanji podobi in s tem tudi ugleda v tujini. Verjamem v dobro voljo in pripravljenost za to delo nas vseh, tistih doma kot Vas po svetu.

S temi prepričanji in dobrimi željami Vam voščim vesele božične praznike in srečno leto 1996.

*Milan Kučan*

Milan Kučan





LJUBLJANSKI  
NADŠKOF IN  
METROPOLIT

61001 LJUBLJANA  
P. P. 121-III

Drage Slovenke in Slovenci,

Božični in novoletni prazniki nas prav posebej povežejo med seboj. Drug drugemu voščimo blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto. Tako bi tudi vam, kjer koli živite, rad izrekel najboljše želje in voščila za praznovanje božičnega praznika in za novo leto 1996. Morda boste praznike preživeli v domovini; nekaterim to ne bo mogoče, zlasti bolnim in ostarelim. Zato se teh še prav posebej spominjam in jim želim božje pomoči, pa tudi prijateljstva, dobrih ljudi in močnega zaupanja na poti v prihodnost.

Ko se poslavljamo od starega leta, smo v Sloveniji posebno hvaležni, da smo mogli preživeti to leto v miru in v prizadevanju, da bi se naša država čim bolj uveljavila v svetu in našla svojo pristno demokratično obliko v sožitju različnosti v edinosti in edinosti v različnosti. Zavedamo se, da tega še nismo popolnoma dosegli in da nas čakajo še velike naloge na različnih področjih. Upam, da je skupna želja vseh Slovenk in Slovencev doma in po svetu, da bi mogli v letu 1996 narediti velik korak naprej.

Leto 1996 bo za Slovenijo zaradi obiska papeža Janeza Pavla II. v maju izredno velikega pomena. Za Slovence doma bo to enkratni zgodovinski dogodek, za državo Slovenijo pa priložnost, da se predstavi tako rekoč vsemu svetu. Ob papeževem obisku bo pozornost ne samo v Cerkvi, ampak tudi v vseh sredstvih javnega obveščanja posvečena Sloveniji. V teku so priprave za papežev obisk na duhovnem in organizacijskem področju. Upam, da bo tudi veliko naših rojakov, ki živijo po svetu, prišlo ob tej priložnosti v Slovenijo.

Drage Slovenke, dragi Slovenci, še enkrat vam želim blagoslovljen božič in srečno novo leto in vas prisrčno pozdravljam

**Slovenija**

*Alojzij Šuštar*  
Alojzij Šuštar  
nadškof



## Plebiscitna odločitev

Slovencev za samostojno in neodvisno državo se je 'zgodila' 23. decembra pred petimi leti. To pa naj bi bilo eno najsrečnejših števil v numerologiji, piše v Delu Boris Jež, saj pomeni ravnovesje, pa tudi 'kontaktibilnost' in izredne finančne sposobnosti. Pet let po plebiscitu imamo Slovenci zelo različna mnenja o naši harmoniji, razmišlja dalje Boris Jež in pravi, da se je tedanja odločitev le splačala.

## Osebnost leta 1995

V Sloveniji Milan Kučan, v svetu pa Bill Clinton. Po javnomnenjski anketi naj bi bil na devetem mestu 'med svetovnimi politikami' sam Slobodan Milošević.

## Ob božiču več samomorov kot prometnih nesreč

Med božičnimi prazniki si je vzelo življenje štirinajst ljudi, to je šestkrat več, kot jih je umrlo v prometnih nesrečah. Statistika kaže, da so prazniki najbolj nevaren čas za rizične skupine ljudi, mednje poleg ostarelih sodijo predvsem mladostniki, ogroženi so tudi alkoholiki in odvisniki od drog, moški bolj kot ženske.

## Istrani so prinesli oljko

Na srečanju v Piranu so župani slovenske in hrvaške Istre potrdili, da se lahko v marsičem dogovorijo in da ne bi bilo smiselno, da bi na istrskem polotoku vihrale bojne zastave v času, ko se na sprtem Balkanu uveljavlja mir. Zdaj, ko sta se obe diplomaciji - slovenska in hrvaška - znašli v slepi ulici, je lahko poteza istrskih županov neke vrste rešilna bilka ali pa luč na koncu dolgega predora. Piranskega sestanka se je med drugimi udeležila kar 4-članska delegacija s hrvaškega zunanega ministrstva.

## Državni zbor zamrznil vračilo veleposestev nekdanjim lastnikom

S tem ni omejil le vračilo premoženja v naravi ali celo v odškodnini Cerkvi, ampak tudi potomcem številnih tujcev, "ki so nekdanj v delu Slovenije s svojo lastnino in kapitalom delovali proti slovenstvu in v podporo nemštvu", tako meni Brane Piano v Republiki. Kljub temu je že kakih 11.000 hektarov slovenskih gozdov, zvečine na obmejnih območjih, dobilo nove lastnike v tujini, v postopku vračanja pa je še skoraj 13.000 hektarov gozdov (če se računa po vloženih zahtevkih).

## Zaupanje v pravno državo

Anketa Dela: Ali menite, da je Slovenija pravna država? odgovori: z DA je odgovorilo 53,4 % vprašanih, z NE 34,8%, ne vem je dejalo 11,8% anketiranih.

## Slovenska vlada je koncem lanskega leta sprejela sklep o priznanju Zvezne republike Jugoslavije (ZRJ)

Igor Mekina, novinar Mladine je zapisal: Med 1. decembrom, praznikom prve, in 29. novembrom, praznikom druge Jugoslavije, je Slovenija priznala tretjo Jugoslavijo. Slovenska diplomacija se je pri tem lahko oprla na priznanje Slovenije jugoslovanske vlade Milana Paniča (12. avgusta 1992). Konec sankcij OZN proti Jugoslaviji, ki jih je z resolucijami odpravil varnostni svet po podpisu daytonskega sporazuma, in zahteve ameriške diplomacije po dokončnem medsebojnem priznanju držav, nastalih na področju bivše SFRJ, so bili glavni razlogi za priznanje Zvezne republike Jugo - slavije.

Kot poroča STA se je Slovenija odločila za čimprejšnjo navezavo diplomatskih in gospodarskih stikov. Toda na seji parlamenta se je zapletlo, poslanci večjega dela opozicije so opozarjali na nevarnost, da bo prezgodnje priznanje Slovenije poslabšalo pogajalske pozicije pri delitvi nekdanjega skupnega premoženja bivše Jugoslavije. Opozicija je zavračala razpravo o tako pomembnem vprašanju po hitrem postopku in pozvala, da v imenu Vlade odločitev pojasni njen predsednik dr. Janez Drnovšek, ki pa je zavrnil zahtevo poslancev in ni hotel priti v parlament.

## Jugoslovanska dediščina

Francozi in Britanci so prepustili že ves denar Miloševiću, tam kjer pa se še niso odločili bodo prav gotovo tudi popustili. ZRJ si bo s pomočjo denarja iz nekdanjih jugo rezerv hitreje opomogla od česar bodo imele koristiti tudi zahodne firme. Evropski predlog naj dobi razvitejša in od vojne neprizadeta Slovenija le 5% te dediščine, pa še to po majhnih kapljicah, dolgovi pa naj odplača čim več, kaže, da se je Slovenija preveč zanašala na 'gentlemanne evropskih manir'. Po Daytonu pa je vse drugače.

## Konec embarga?

Ker je torej varnostni svet OZN odpravil prepoved izvoza orožja v države, ki stojijo na območju ranjke SFRJ, bo Slovenija poslej orožje menda kupovala brez večjih težav.

## 10. novembra je poteklo dvajset let "osima" - poseganje v osimske sporazume bi bilo za Slovenijo nevarno

Najmanjše poseganje v osimsko pogodbo bi pomenilo možnost za obnovo italijanske teze o suverenosti nad cono B (Istra, Koper, Izola, Piran), opozarja veleposlanik Radko Močivnik, ki je bil v času pogajanj med Italijo in Jugoslavijo član

jugoslovanske delegacije in vodja komisije, ki se je ukvarjala s vprašanjem določitve kopenske in morske meje. Italija se zdaj močno keša, da je leta 1992 Sloveniji priznala nasledstvo osimskega sporazuma, zato ga zdaj poskuša na vse načine revidirati.

## Svetovni slovenski kongres je sklenil sklicati svet slovenskega naroda.

To naj bi bil nekakšen posvetovalni organ, v katerem bi kovali strateške smeri razvoja v Sloveniji. Daniel Starman, predsednik SSK Konference za Slovenijo, je na sestanek povabil oba rektorja, dr. Ludvika Toplaka in dr. Alojza Kralja, predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Franceta Bernika, metropolita dr. Alojzija Suštarja, predsednika SSK Jožeta Bernika, predsednika ustavnega sodišča dr. Toneta Jerovška in predsednika republike Milana Kučana. Slednji se je opravičil in na sestanek ni prišel, ker meni, da delo v svetu slovenskega naroda ni združljivo z ustavnimi nalogami predsednika RS. Notranji minister RS je obsodil idejo in izjavil, da je to poskus državnega udara opozicije.

## Polemika v Svetovnem slovenskem kongresu

Vlado Habjan, pobudnik ustanovitve SSK, Spomenka Hribar, nekdanja predsednica Konference za Slovenijo, Franc Miklavčič in Bojan Brezigar, prvi predsednik SSK in sedanjí podpredsednik, so protestirali, ker je Jože Bernik, predsednik SSK, sopsodpisal Deklaracijo o narodni spravi, ki sta jo spodbudili gibanje Združeni ob lipi sprave ter društvo za demokratizacijo javnih glasil. V Deklaraciji o narodni spravi med drugim piše, da nova zakonodaja, ki ureja položaj veteranov, pomeni nadaljevanje maščevanja zmagovalcev in da so imeli domobranci domovino še raje kot partizani, naslovljena pa je bila na državni zbor.

## Predstavniki slovenskih občin ustanovili nadstranskarsko Zvezo slovenskih občin,

ki bo zastopala interese slovenskih občinskih politikov in uprav. V trinajstčlanskem predsedstvu so enakomerno zastopani predstavniki vseh slovenskih pokrajin, njen predsednik pa je postal Marjan Drogenik, župan občine Podčetrtek. Sedež omenjene zveze je v županstvu občine Šentjur pri Celju. Zveza je poudarila potrebo po decentraliziranem razvoju Slovenije. Tako je Stalna konferenca lokalnih skupnosti Slovenije (njen predsednik je po novem dr. Alojz Krizman, župan mestne občine Maribor) dobila konkurenco, obstaja pa še drugo združenje županov pod okriljem slovenske ljudske stranke.



## Četrti kongres zveze za Primorsko v Tolminu - Ustanovljena Zveza deželnih strank (ZDS), ki prav tako želi decentralizirati Slovenijo

Pobudniki nove strankarske koalicije ZDS na slovenskem političnem prizorišču so Primorci, Štajerci in Gorenjci. "Potrebujemo Slovenijo dežel, Slovenijo v kateri bo vsak zaselek ali osamljena kmetija, vas ali mesto enakovreden in pomemben člen v nacionalni in državni strukturi" to je bila rdeča nit razprav 4. kongresa Zveze za Primorsko v Tolminu. Srečanje je bilo zgodovinsko, saj je na politično prizorišče postavilo novo strankarsko koalicijo Zvezo deželnih strank. V tej zvezi so torej svoje mesto poleg Zveze za Primorsko našle še Deželne stranke Štajerske in Deželne stranke na Gorenjskem. Geslo kongresa je bilo "Primorska moja dežela in Slovenija moja država!" Predsednik Zveze za Primorsko Lucijan Vuga je dejal, da prisegajo na Osimske sporazume in da je meja z Italijo za Primorce simbol slovenske suverenosti.

## SDSS trdno na drugem mestu

Janševa Socialdemokratska stranka Slovenije se utrjuje na drugem mestu med političnimi strankami v vseh javnomnenjskih raziskavah in začenja s pripravami na državnozborske volitve. Volilni štab pripravlja končno verzijo programa volilne kampanje, ki ga bo sprejel svet stranke, začelo se je izvajanje obsežnega programa usposabljanja vodstev odborov in kandidatov.

## SKD nasprotujejo neodgovornemu širjenju vlade

Poslanska skupina Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) nasprotuje neodgovornemu širjenju števila ministrstev in se tudi sicer izreka proti bohotenju birokracije. Nasprotujejo Zakonu o vladi, ki tudi predvideva, da predsednik vlade v nedogled sam vodi več ministrstev. Takšna rešitev je še posebej vprašljiva v predvolilnem času.

## Civilni invalidi vojne zahtevajo odškodnino

Petdeset let po vojni civilni invalidi pričakujejo pomoč od države in tudi človeški odnos, ne pa birokracijo. Država je zdaj za 18 odstotkov znižala raven varstva in jih dejansko izvzela iz vojnih zakonov.

Ce ne bo Slovenija poslala svojih delegacij v države agresorke, ki so povzročile invalidne žrtve in zahtevala ureditev odškodninskega vprašanja, bodo to zahtevali invalidi sami na stopnišču evropskega parlamenta v Strasbourgu.

To so med drugim poudarili invalidi v polni dvorani celjskega kina Union na nedavnem protestnem zborovanju. Zbrali so se na dan, ko je OZN leta 1946 sprejela resolucijo, po kateri morajo države agresorke poravnati vojno odškodnino.

## TV kanal A podpisal pogodbo s CNN

Komercialna televizijska postaja Kanal A je podpisala pogodbo z ameriško družbo CNN, ki ji omogoča dostop do informativnih novosti dneva v istem trenutku, ko jih CNN posreduje svojim gledalcem.

## Poskusno digitalno mobilno telefonsko omrežje tudi v Sloveniji

Slovenija je končno vstopila v svet digitalne mobilne telefonije s poskusnim sistemom GSM, ki ga je za zdaj samo v Ljubljani in okolici postavila družba Mobitel. Novost bo, ko bo in če bo novi zakon o telekomunikacijah, omogočil Mobitelu postavitev redno delujočega sistema na vsem območju države. Sedanje mobilno omrežje omogoča samo brezžične pogovore v nacionalnem okviru, GSM pa ne pozna državnih meja.

## 200-letnica veterinarskega šolstva

Slovenija ima veterinarsko šolstvo že 200 let, leta 1795 je bila ustanovljena Veterinarska stolica. Do zdaj je diplomiralo več kot 960 študentov.

## "Mala Planica" na Krvavcu

Slovenija je pred kratkim dobila nov "skakalni center" na nadmorski višini okoli 1500 metrov, kar je redkost celo za Evropo in skakalne velesile. Na Krvavcu, pod Kriško planino, so pripravili dve skakalnici (40 in 60 metrov), ki ju je "dala narava".

## Z letali nad steklino

Steklina je v Sloveniji in tudi drugod po Evropi bolezen, ki se širi čez meje vseh držav. Boj proti njej vodi evropska komisija za zatiranje stekline pri divjih živalih, ki zadnja leta polaga cepivo z letali, za kar se je zdaj odločila tudi Slovenija. Letala so opremljena s posebno napravo, ki bo v presledkih metala vabe, in si bodo pomagala s satelitsko navigacijo GPS (Global Position Sistem). Poletela bodo z letališč v Murski Soboti, Mariboru in Ajdovščini ter vabe odmetavala po vsej Sloveniji razen v Triglavskem narodnem parku, kjer bodo to opravili ročno.

## V globinah Tržaškega zaliva zmanjkuje kisika

Piranski ribiči zahtevajo, da je treba zaradi umiranja morja na tem območju razglasiti katastrofo.

## Telefonska pomoč v trenutku obupa

Poleg številnih pozitivnih lastnosti je v slovenskem narodu žal prisotna tudi bogata psihopatologija, pravijo strokovnjaki, ki se ukvarjajo s proučevanjem deviantnih pojavov na Slovenskem. Po stopnji samomorilnosti je Slovenija med prvimi državami v svetu, zelo je razširjen alkoholizem, v porastu je narkomanija, opazno je hitro

razpadanje zakonskih zvez. Ko ljudje ne morejo iz vseh teh stisk, se kot "rešilne bilke" v trenutku obupa marsikdo oklene telefona za pomoč v stiski.

Slovensko združenje svetovalcev za telefonsko pomoč v stiski je od 15. julija 1994 član IFOTES-a, mednarodne federacije za telefonsko pomoč v stiski, članstvo so Sloveniji dodelili v Jeruzalemu.

## Osvetlili so delo patra Martina Bavčerja

V Vipavskem Križu je bil mednarodni simpozij ob 400. obletnici rojstva patra in jezuita Bavčerja, profesorja moralne teologije in prvega zgodovinopisca goriške dežele.

V njegovem rodnem Selu so odkrili spominsko ploščo in obnovili kulturni dom ter pripravili razstavo o patru in njegovem času.

## Nasilje v družini v Sloveniji dosega grozljive ekstreme

Pred meseci sta starša do smrti pretepla svojega otroka, pred nekaj tedni je ločeni mož ubil s sekiro svojga otroka, nakar pa je pokončal še sebe, pred dnevi je prav tako ločeni oče ubil z bombo svojo hčer in sebe... psovke v družini spadajo v običajen vokabular... skrajni čas je, da nasilje v družini postane politično in pravno vprašanje.

## Nova cesta

Na avtocestnem odcepu Divača so odprli 8,4 kilometrov dolg avtocestni odsek do Dan pri Sežani. Na trasi so trije podvozi in trije nadvozi. Z odprtjem tega odseka je bilo lani končanih 24 kilometrov avtocest.

## Rojstvo programa TV 3 na Božič

Televizijska družba TV 3 je za praznike predvajala 17 ur tv programa, ki bo tudi v bodoče namenjen slovenskim družinam in njihovim članom. Med ustanovitelji so bili Radio Ognjišče, mariborska in koprška škofija, Mohorjeva družba in Gospodarski forum pri Stranki krščanskih demokratov. Priključila pa se jim je še Mladinska knjiga založba. Sestavni del programske sheme bo tudi verski program.

## Starine so lahko varna naložba

Starine in antikvitete se vedno bolj uporabljajo kot darila v poslovnem svetu, pomembno mesto pa dobivajo tudi pri opremljanju poslovnih prostorov, saj tudi v Sloveniji začenjajo čedalje bolj ceniti starine kot varno naložbo.

Tudi v starinarnicah ugotavljajo, da se ljudje kljub manjši kupni moči odločajo vsaj za nakup drobnih etnografskih antičnih predmetov.



## OXFORD

V muzeju Ashmolean v Oxfordu slovenski obiskovalec začuden obstane pred zbirko iz Slovenije - arhiva narodnega muzeja iz Ljubljane. Tu si je namreč med drugim moč ogledati tudi bronasto situlo iz Vač, iz 5. stoletja pred našim štetjem (fotografija).



## MATAJUR

Poškodovali so cerkev v Matajurju v Beneški Sloveniji. Zaradi dogodka, ko so karabinjerji na podlagi anonimne ovadbe temeljito preiskali in ob tem precej poškodovali cerkev in župnišče v Matajurju, kjer slušbuje 86-letni župnik Paskval Gujon, eden zadnjih beneško-slovenskih Cedermacejev (lani, ob 40-letnici svojega mašništva je bil odlikovan z najvišjim državnim priznanjem Republike Slovenije), je videmska nadškofija vložila uradni protest. Želi namreč dobiti pojasnilo, kako je prišlo do kršenja dogovora, ki je zapisan v konkordatu med italijansko državo in Vatikanom. Sicer pa so se z javnimi protesti oglasile vse politične sile slovenske manjšine v Italiji.

## TRST

Delovanje Slovencev v Londonu kot dokumentirano v arhivih glasila The Slovenian Newsletter in skupine The Slovenian Crisis Centre, je bilo predstavljeno zamejski javnosti v Trstu 11. decembra 1995. Razstavo, ki je obsegala obsežno arhivsko gradivo, fotografije velikega formata in predmete povezane z obdobjem osamosvojitve Slovenije, sta že pred letom dni pripravila The Slovenian Newsletter in Svetovni slovenski kongres Konferenca za Slovenijo in Konferenca za Veliko Britanijo, Narodna in univerzitetna knjižnica in Knjižnica Dušana Cerneta v Trstu. Razstavo sta omogočila urad vlade RS za informiranje in Urad za Slovence po svetu pri MZ RS. Razstava je bila doslej postavljena v Ljubljani, Celju in Mariboru, kot primer dela diaspore za osamosvajanje Slovenije. Dobra vzpodbuda za zbiranje arhivskega gradiva iz obdobja osamosvajanja.

## PRIMORSKI DNEVNIK

S 1. decembrom 1995 je vodstvo *Primorskega dnevnika* zaradi finančnih težav podjetja začelo izvajati sanacijski program; ta med drugim predvideva zmanjšanje števila zaposlenih z 42 na 28 delavcev, odpravo ponedeljkove številke in za 30 odstotkov manjši obseg tega zamejskega časnika. Ob dejstvu, da se je nedavno zmanjšala tudi vidnost slovenske TV na tem območju in da je slovenskega programa na italijanski državni televiziji RAI premalo, vodstvo časnika *Primorski dnevnik* - ta tako ostaja edini vir informacij v slovenščini - meni, da bi morala slovenska država časniku pomagati.

## DNEVNIK

Slovenija je postala s 1. januarjem letos pridružena članica CEFTE. Je verjeti novinarju *Dnevnika* Borisu Ježu, ki je še novembra lani zapisal: Le malo je manjkalo, pa bi Slovenija z vključitvijo v CEFTE uničila svoje kmetijstvo. Podpis sporazuma, ki je vse do pred kratkim videti povsem neproblematičen, bi namreč pomenil popolno liberalizacijo trgovine s kmetijskimi pridelki in s tem po najbolj optimističnih napovedih kar za 60 odstotkov manjši dohodek slovenskih kmetov.

Tone Krašovec pa razmišlja o neponujeni pomoči Slovenije za obnovo Bosne in med drugim piše:

Doslej je mednarodna skupnost zbrala okrog 500 milijonov dolarjev 'zagonskega kapitala' za obnovo Bosne. Slovenije seveda ni zraven - nismo prispevali niti ficka. Tako je zamujena priložnost, da bi se v vrhunskem krogu izkazali vsaj s polmilijonskim prvim prispevkom. To darilo bi bilo kaj donosna naložba. Tudi Bosanci bodo pri sklepanju poslov gotovo gledali, kdo je pomoč ponudil. Morda bodo celo tuje banke in finančne hiše upoštevale ta vidik. Slovenska podjetja, ki si želijo poslovnih stikov z Bosno so že nekaj sama vložila, vendar brez podpore in sodelovanja oblastnih organov. Očitno smo bili ta čas prezaposleni z vračanjem veleposestev, 'aferskimi' komisijami... Slovenci se pač najraje držimo tistega rekla - kar dam, ni več moje. In tu je čer, ob katero smo butnili z vso zavzeto podalpsko preprostostjo oblasti samostojne državnice Slovenije.

## REPUBLIKA

Letos smo že drugič priča ignoriranju državnega proslavljanja rojstva naše države, piše Janja Klasinc in pravi: Le kakšno opravičilo si lahko za svojo odsotnost izmislita, na primer, predsednik SKD in SDSS, da ne prideta na državno proslavo, potem pa imata le nekaj ur kasneje uvodna govora na zimsko-pomladnem strankarskem proslavljanju v Cankarjevem domu. Če že razumemo Janšo, ki se ravna po načelu: 'Kdor ni z nami, je proti nam', je zelo težko razumeti Peterleta, predsednika ene od strank vladajoče koalicije.

## SLOVENEK

Marcel Koprol: V vsaki urejeni državi bi obletnico samostojnosti proslavljali na skupni državni proslavi, pri nas pa smo prisiljeni slaviti ločeno... na srečo bodo letos državnozbornske volitve... v prepričanju, da bodo zmagale stranke 'slovenske pomladi', ki se slovenske državnosti ne sramujejo, lahko pričakujemo, da bo že naslednje praznovanje tako, kot se za mlado državo spodobi. Ali kot je dejal Janša: "Naslednja državna proslava ne bo več rezervirana le za povabljené in slovenski dnevni politiki naklonjene ljudi. To bo proslava, ki se je bodo lahko udeležili vsi, ki ta dan občutijo kot svoj praznik."



### Najboljše slovenske knjige

Na slovenskem knjižnem sejmu so podelili naslednje nagrade: najlepša slovenska knjiga 1995, krilati lev 1995 in najboljši knjižni prvenec zadnjih dveh let.

Za nagrado najlepša slovenska knjiga je bilo prijavljenih sedemdeset knjižnih novosti (skupina A književnost, skupina B knjige za otroke, skupina C znanstvene knjige in učbeniki, skupina D stvarna literatura oziroma leksikoni, E umeniške monografije in bibliofilske izdaje).

Nagrado sta med drugim dobila oblikovalka Maša Okršlar za knjigo *Stiška opatija 1136-1784* in Nino Kovačević za knjigo Petra Krečiča *Jože Plečnik-dunajske risbe*.

Nagrado krilati lev je dobila tiskarna Gorenjski tisk za knjigo *Večni krog*. Posebno priznanje sta dobili tiskarni Jože Moškič za bibliofilsko izdajo *Dalmatinova biblija* in Mladinska knjiga za *Topografijo sodobne Vojvodine Kranjske*.

### V hotelu Palace v Portorožu predstavitev Slovenske kronike XX. stoletja

V Portorožu so nedavno predstavili prvo knjigo Slovenske kronike XX. stoletja, zgodovinske publikacije, v kateri 28 zgodovinarjev mlajše in srednje generacije v poljudnem jeziku popelje bralca skozi minuli čas tega stoletja. Glavni urednik tega projekta dr. Marjan Drnovšek je dejal, da se pričujoče delo razlikuje od zdajšnjih zgodovinskih pregledov zlasti po tem, ker je v njem doslej veliko zamolčanega ali pa vsaj premalo poudarjenega. To ni nova zgodovina, nov pa je pristop in marsikateri pogled na slovensko preteklost v tem stoletju, je dejal dr. Drnovšek. Drugi del knjige naj bi izšel še letos. Na 1.000 straneh velikega formata bo bralec našel 30.000 različnih podatkov, 900 gesel in več kot 1.200 fotografij. Cena obeh knjig bo nekaj manj kot 30.000 tolarjev.

### Umrli je Marijan Lipovšek

V Ljubljani je po daljši bolezni v 86. letu starosti preminil skladatelj Marijan Lipovšek, nestor slovenske resne glasbe, koncertni pianist, akademjski profesor, rektor, glasbeni urednik, publicist, prevajalec, direktor Slovenske filharmonije, ustanovitelj Edicij Društva slovenski skladateljev, glavni urednik slovenske glasbene revije, mentor mnogih glasbenih generacij odličnih gornik in ljubitelj planin.

Njegova hči Marjana Lipovšek danes poje po vsem svetu, tudi njegove priredbe narodnih pesmi. Slovenija je izgubila velikega umetnika z neponovljivim ustvarjalnim lokom.



Otvoritveni koncert cikla Nedeljske matineeje Komornega ansambla Slovenicum pod vodstvom dirigenta Uroša Lajovica je bil 10. decembra v Slovenski filharmoniji

### Umrli Bojan Adamič (1912—1995)

Glasba ga je spremljala vse življenje, do dvainosemdesetega leta: od klasične do jazza, šansona in popevke, filmske glasbe in rocka. Preminul je nestor slovenske zabavne glasbe in jazz skladatelj in dirigent. Samo nekaj dni pred smrtjo je Bojan Adamič prisostvoval proslavi stote obletnice filma v Cankarjevem domu. Na večni počitek so ga njegovi kolegi iz Big Banda RTV Slovenije spremili z igranjem Moonlight Sere-nade Glenna Millerja. Na pogrebu pa so bili tudi njegovi partizanski soborci. Njegovo ime je pojem slovenske povojne glasbe - ne scene.

### Izšla je zanimiva knjiga

*Slovensko pomorsko ribištvo na Tržaškem skozi stoletja* Izjemno zanimivo knjigo slovenskega pomorščaka Bruna Volpija Lisjaka je izdala tržaška založba Mladika. To je izredno pomembna publikacija za slovensko gospodarsko in kulturno zgodovino, za ohranitev etnografske dediščine in obuditev zgodovinskega spomina. Avtor v knjigi spregovori o tipičnosti slovensko naseljene obale med Trstom in Timavo (Barkovlje, Kontovel, Križ, Nabrežina, Sestljanski zaliv, Devin). Sledi podrobna predstavitev ladjevja oziroma plovil - Slovenci smo imeli do 500 ribiških plovil. Slovenski kmet je s takimi imenovanimi čupami lovil ribe več kot tisoč let. Prvi uradni dokument o čupah je iz leta 1611. V knjigi je tudi spisek stalnih ribičev od leta 1884 do leta 1923.

### Zgodovinsko društvo za južno Primorsko je v knjižnici Annales izdalo zbornik *Dežela refoška - vinogradništvo in vinarstvo slovenske Istre*.

Prinaša razprave štirinajstih avtorjev, ki razkrivajo pomen trte in vina za slovensko Istro. Na predstavitvi na Ljubljanskem gradu so založniki poskrbeli za istrsko ozračje: člana *Istrskih mužikantov* Emil Zonta in Pietro Monaro sta odigrala in zapela niz istrskošavirskih glasbenih motivov, koprski vinarji pa so na pokušino ponudili letošnji refošk.

### AVE zmagal v Južni Afriki

Komorni zbor AVE iz Ljubljane je zmagal na mednarodnem pevskem tekmovanju v Johannesburgu v Južnoafriški republiki. Slovenski pevci so pod vodstvom dirigenta Andraža Hauptmana na tekmovanju v kategoriji komornih zborov prepričljivo osvojili prvo mesto pred danskim in južnoafriškim zborom, medtem ko so v kategoriji narodnega programa osvojili drugo mesto za skupino iz Ukrajine.

### Petdesetletnica Arhiva Slovenije

V Slovenski filharmoniji je bila slovesna prireditev ob petdesetletnici Arhiva Republike Slovenije. Natanko pred tolikimi leti je slovenska vlada izdala odlok o ustanovitvi osrednje ustanove za hrambo slovenske pisne kulturne dediščine. Slavnostni govornik je bil predsednik RS Milan Kučan.

### Prešernova Zdravljica - dokumentarec

Pred kratkim so ta dvajsetminutni dokumentarni film predstavili v Narodni galeriji v Ljubljani. Film je prepričljiv, z viškom na zborovanju (v podporo Janezu Janši) in osamosvojitveni slovesnosti po razglasitvi nove države RS 26. junija 1991.



## Turistične publikacije

### Portret Slovenija

Pred kratkim se je pojavila na slovenskem tržišču še ena zanimiva knjiga o Sloveniji. Založil jo je avtor fotografij Bogdan Kladnik v lastni založbi Zaklad, pisec besedila je naravovarstvenik Danilo Rojšek, oblikoval pa jo je Marijan Močivnik, v angleščino pa prevedel Henrik Ciglič. Gre za nekoliko nenavadno, privlačno promocijsko publikacijo o Sloveniji na 140 straneh, ki ima nekaj zanimivih pristopov. Besedni portret Slovenije je razdeljen na Kraški, Alpski, Submediteranski in Subpanonski svet. Na koncu knjige je dodana reliefna karta Slovenije in njena dvojezična izkaznica v številkah.

### Turist

Revija za turizem in fotografijo. Dolgo je Slovenija čakala nanjo. Revija zapolnjuje praznino na slovenskem revijalnem trgu in prinaša ekskluzivne reportaže s potovanj po svetu, odkriva še neznane lepote Slovenije in bogastva kulturnega izročila, posreduje strokovne turistične teme in vas pouči o fotografiranju.

Uredništvo revije je zaprosilo tudi avstralske Slovence za sodelovanje in tako je bil v prejšnji številki že objavljen prispevek o Avstraliji, napisal ga je Jože Žohar, ki bo s prispevki o avstralskih turističnih znamenitostih verjetno tudi nadaljeval.

Revijo Turist bi moral imeti vsak Slovenec in vsaka slovenska organizacija ter versko središče v Avstraliji, saj je njena kvaliteta z bogatimi barvnimi fotografijami neopisna.

Revijo lahko naročite na:  
Založba Turist, c 24. junija 23  
Slovenija 61231 Ljubljana Črnuče  
tel. in fax: +61 - 161 24 12.

### Krka od izvira do izliva

Pri založbi ČZP Kmečki glas je izšla izvrstna monografija o reki Krki. V njej je več kot 200 barvnih fotografij, ki vodijo bralca skozi podobne reke v različnih letnih časih, pa skozi vasi in kraje, ki se vrste ob njej. Krko je s svojo značilno živo besedo predstavil tudi etnolog prof. dr. Janez Bogataj (tudi predsednik SIM). V njej pospremi Krko skozi čas, skozi pokrajino, ljudi in dogajanje ob njej. Marsikaj zveemo tudi o naravi Dolenjk in Dolenjcev, o njihovih običajih in navadah. Posebno patino pa dajejo besedilu prozni in poetični odlomki besedil starejših avtorjev, na primer Janeza Trdine in Dragotina Ketteja, ki pričarajo podobo reke in pokrajine ob njej v tedanjem času. Angleško besedilo poteka vzporedno s slovenskim.

### Dolenjska Bela krajina

Pomurska založba je pred kratkim izdala priročnik *Dolenjska Bela krajina* kot četrto knjigo znane zbirke *Slovenija total*. Gre za najobširnejše delo o Gorenjski in Beli krajini, ki obsega 350 strani, od teh 300 strani besedila, 94 fotografij in 12 strani oglasov podjetij. Na veznem listu je pregledna topografska karta Geodetskega zavoda Slovenije z označenimi pomembnejšimi kraji naravne in kulturne dediščine. Med drugim je opisano 1360 krajev in šestina slovenskega državnega ozemlja.

Celotno podobo Dolenjske in Bele krajine dopolnjujejo zanimivi članki o apneničarstvu, arheologiji, geologiji, industriji, kmetijstvu, konjereji, lončarstvu, mlinarstvu, orglarstvu, žagarstvu itd. Končno sta bili Dolenjska in Bela krajina prizorišče velikih partizanskih bojev v 2. svetovni vojni, Kočevski Rog pa množično grobišče poveljnih političnih obračunov. Željene podatke lahko hitro zbrskamo v Krajevem ali Stvarnem vodniku na koncu knjige.

## Filatelija

### Nove znamke vam predstavljamo Mavra Vodopivec iz Adelaide

Novembra 1995 so izšle v Sloveniji tri znamke: Bloške smuči, Božič 1995 "Brezje" in Božič 1995 "Zima".

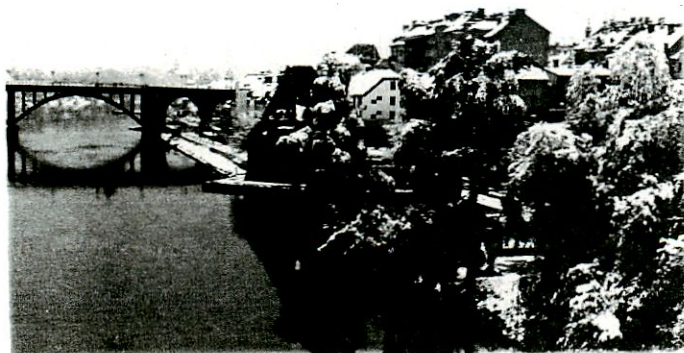


### Bloške smuči

Bloške smuči so eno najstarejših (pre)voznih sredstev na Slovenskem. Smuči so poznali in uporabljali na Bloški planoti in v sosednjih Vidovskih hribih. Ohranile so se do druge vojne, ko so njihovo uporabo prepovedale italijanske okupacijske oblasti, po vojni pa jih zaradi spremenjenih prometnih razmer (pluženje cest) in drugih vzrokov niso več uporabljali. Smuči so na omenjenem ozemlju izdelovali in uporabljali skozi stoletja, saj so to narekovalle ustrezne zemljepisne geografske, klimatske in druge razmere (zgodnja gosta naseljenost, prastari prehodi). Prvi je o uporabi smuči že leta 1689 poročal polihistor Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske. Smuči so bile izdelane doma v okviru samouškega znanja, in sicer iz brezovega, bukovega in javorovega lesa. V letih med vojnami so jih izdelovali tudi iz jesenovine. Smučar si je pri premikanju pomagal s palico, nanjo se je opiral, z njo je zaviral ali spreminjal smer. Odlične primerke bloških smuči hranijo v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani, v muzejski zbirki tovarne Elan v raznih zasebnih zbirkah in celo v nekaterih tujih muzejih. Z bloško smučarsko kulturo se Slovenija lmešča med najstarejše smučarske narode v Evropi.

### Brezjanska Marija pomagaj

Zgodovina romarskega svetišča na Brezjah. Brezje, majhno naselje na robu Brezjanskega polja, je Slovencem in tujcem znano predvsem zaradi romarskega svetišča in podobe Marije pomagaj. Med številnimi romarskimi kraji v Sloveniji ima Brezje prav gotovo največji sloves in je najbolj obiskana romarska cerkev.



Maribor - zimska pravljica ob Lentu





## TEČAJNA LISTA - slovenskih tolarjev (SIT)

Januar 1996

| DRŽAVA     | VALUTA | NAKUPNI  | PRODAJNI |
|------------|--------|----------|----------|
| Avstralija | 1 AUD  | 94.3631  | 94.9309  |
| Nemčija    | 1 DEM  | 88.0006  | 88.5302  |
| ZDA        | 1 USD  | 126.6769 | 127.4393 |

Srednji tečaj hrvaške kune: 2378.3880 SIT za 100 kun

Srednji tečaj italijanske lire: 7.9423 SIT za 100 lir

## Tečaj je podivjal, padla vrednost tolarja

Po nekaj let trajajočem tarnanju izvoznikov, da je tuj denar v Sloveniji prepoceni, je v zadnjih mesecih prišlo do preobrata, ki je koncem leta 1995 postal kar dramatičen. Tečaj nemške marke je v menjalnicah dosegel razmerje 94 tolarjev za eno marko. Ekonomisti menijo, da za hiter dvig tečaja ni realnih ekonomskih razlogov, za tem naj bi se skrivale špekulacije. Tolar je tako doslej doživel že peto razvrednotenje. Predvidevajo, da bo devizni tečaj še naraščal prvo četrtletje letos in da bo potem razvrednotenje tolarja manjše od rasti inflacije.

Svet Banke Slovenije se je odločil, da z 11. decembrom v menjalnicah omeji prodajo deviz, v njih naj bi prodali samo toliko deviz, kolikor jih bodo odkupili. Ljudje se sprašujejo ali se bodo spet vrnili časi, ko bo treba devize kupiti od prekupčevalcev.

## Evropske carine v Sloveniji

Novi zakon o carinskih tarifi, ki ga je Slovenija uveljavila s 1. januarjem letos, pomeni slovo od carinskih stopenj, ki so ustrezale potrebam nekdanjega jugoslovanskega gospodarstva. Carinska tarifa je pisana na kožo slovenskemu gospodarstvu, uvaža pa tudi modernejši sistem. Kljub temu pa nekateri zapažajo v novem zakonu pomanjkljivosti, v praksi pa se jih utegne razkriti še več.

## Requiem za duty freeje

S 1. januarjem letos, ko se je začel uporabljati nov carinski zakon, so nastopili tudi novi pogoji za delovanje duty freejev. Nov carinski zakon določa, da so prostocarinske prodajalne lahko na mednarodnih letališčih, pristaniščih, odprtih za mednarodni promet, in na mednarodnih cestnih mejnih prehodih, druge pa so morali zapreti do konca lanskega leta.

## Znižanje carine na uvoz starih avtomobilov

čedalje bolj buri duhove na Slovenskem, saj je pričakovati, da se bo uvoz starih avtomobilov naglo povečal, s tem pa tudi okolje ne bo nič čistejše. Že zdaj ima Slovenija kar 130.000 avtomobilov, starejših od 11 let. Po slovenskih cestah pa še vozi več kot 180.000 avtomobilov Crvene zastave.

## Direktorji previdni pri poslovanju z ZRJ

Direktorji slovenskih podjetij pravijo, da bodo pri poslovanju z ZRJ zelo previdni (upati je, da bolj kot doslej). Tako bodo prve pošiljke blaga vzorčne in tudi trgovanje baje ne bo tako živahno kot pred vojno. Slovenska podjetja so imela po podatkih GZS pred vojno v Srbiji 705 poslovnih enot (obratno so jih imeli Srbi v Sloveniji samo 244). "Usoda slovenskih enot v večini primerov ni znana - razen seveda, da so bila na določen način odtujena", piše Delo. Zdaj prvi kupci iz Srbije že prihajajo v Ljubljano.

## V Beogradu pa kar prodajajo slovenska stanovanja

Srbi, ki živijo v stanovanjih, katerih lastniki so tujci, jih lahko po novem odkupijo. Kratko in jasno sporočilo srbske politike. Tako lahko n.pr. kak uporabnik dvosobnega stanovanja katerega lastnik je recimo slovensko podjetje, odkupijo za okoli 17.500 dinarjev. Da bi si lažje predstavljali za kakšno vsoto gre, naj povemo, da je ena nemška marka po uradnem srednjem tečaju vredna 3,30 dinarja, stanovanja pa dejansko stanejo na trgu od 40.000 do 50.000 nemških mark.

## Delo in Krekova družba

Odslej je solastnik Dela Krekova pooblaščen družba za upravljanje, ki je za 143,5 milijona tolarjev kupila petino delnic Dela.

## Koprski Tomos hiti v prodajo

Zaposleni v tovarni Tomos so s stavko opozorili na nujnost prodaje tovarne. Kljub nerešenemu problemu terjatev države so kupci Istrabenz, STR iz New Yorka in idrijska Rotomatika.

## Septembra 97-odstotna pokritost uvoza z izvozom

Slovenija je septembra 95 izvozila 711,7 milijona dolarjev blaga, uvozila pa za 736 milijonov dolarjev. Primanjkljaj je znašal 24,3 milijona dolarjev, pokritost uvoza z izvozom pa je bila 97-odstotna. To je slabše kot septembra 1994, ko je imela Slovenija v blagovni menjavi s tujino presežek v višini 13,3 milijona dolarjev, pokritost pa je znašala 102 odstotka.

## Prvih tisoč podjetij vendarle pod privatizacijsko streho

Na Agenciji za privatizacijo so doslej izdali 1004 prvih privatizacijskih soglasij in tako izpolnili "normo", saj jim je ob koncu drugega in pol "privatizacijskega" leta to vendarle uspelo.

## Kdo bo pokopal Rogaško?

Odstavljeni direktor Zdravilišča Rogaška holding je razgrnil novinarjem resnico o prodaji Rogaških vrelcev Kolinski.

## Koroška podjetja so vse bolj uspešna

Koroško gospodarstvo postaja čedalje večji izvoznik. Napredek je razveselje predvsem zaradi tega, ker so mnoga industrijska podjetja po razpadu nekdanje države in izgubi njenih trgov že našla nove kupce, v glavnem v državah Evropske unije. Podjetja iz desetih koroških občin so v prvih devetih mesecih letos na tuje prodala za 300,7 milijona dolarjev izdelkov, od tam pa so uvozila le za 187,2 milijona dolarjev reprodukcijskih materialov, opreme in izdelkov široke porabe.

## Štajerci in Dalmatinci imajo skupne interese

Poslovna konferenca v Splitu, ki sta jo pripravili območna gospodarska zbornica Maribor in županijska gospodarska zbornica iz Splita, je zbudila veliko zanimanje, saj so se pogovorov o sodelovanju udeležili zastopniki 130 podjetij iz severovzhodne Slovenije in Dalmacije. Poudarili so, da sodelovanje slovenskega in hrvaškega gospodarstva izpričuje dolgoletno navezanost, o čemer pričajo podatki o medsebojni zunanjetrgovinski menjavi.

## DEDOVANJE

## Sprejet zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetij

Državni zbor je kljub nasprotovanju poslancev Kocijančičeve Združene liste socialdemokratov in Drnovškove Liberalno demokratske stranke, po hitrem postopku sprejel zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev, ki nadomešča dosedanjega. Zaščiteni kmetijo bo lahko dedoval tisti zakoniti dedič istega dednega reda, ki ima namen obdelovati kmetijsko zemljišče in ga zato sporazumno izberejo vsi dediči. Preostali dedujejo denarno vrednost nujnega deleža po splošnih predpisih o dedovanju. Nujni delež mora izplačati dedič v največ petih letih skupaj z obrestmi. Če pred potekom desetih let kmetijo proda ali odda njen znatni del v zakup, mora drugim zakonitim dedičem doplačati razliko med nujnim deležem in splošnimi predpisi o dedovanju.



Proces lastninskega preoblikovanja slovenskih podjetij je v sklepnem obdobju, tako da je večina Slovencev že delničarjev oz. lastnikov dela družbenega kapitala, ki je končno dobil znane lastnike. Med delničarje nekdanjega slovenskega družbenega kapitala so se vpisali tudi nekateri slovenski zdomci. Glede na to, da se zakonodaje vrednostnih papirjev v različnih državah sveta nekoliko razlikujejo, vam želimo v tem članku pojasniti, katere pravice prinaša delničarstvo na Slovenskem. Po doslej obdelanih podatkih (do 29. 09. 95) so državljani Slovenije vpisali in vplačali 1.435.043 certifikatov, njihova skupna vrednost je 359,3 milijarde tolarjev (v javni prodaji delnic podjetij: 427.782 certifikatov/102,6 milijarde SIT in za delnice pooblaščenih investicijskih družb 1.007.043 certifikatov/256,6 milijarde SIT). Po zadnjih podatkih naj bi državljani doslej porabili že za več kot 580 milijard SIT certifikatov. Pravice delničarjev lahko razvrstimo v dve glavni skupini, in sicer v premoženjske in članske pravice. Premoženjske pravice obsegajo:

- pravico do sorazmernega dela dobička (dividende)
- pravico do prednostnega nakupa novih delnic
- in pravico do likvidacijskega deleža

Članske oz. korporacijske pravice delničarjev delimo na pravice do udeležbe pri upravljanju družbe in v pravice do nadzora nad poslovanjem delniške družbe. Ta sklopa omogočata:

- glasovalno pravico
- pravico do obveščenosti
- pravico za izpodbijanje sklepov družbe
- pravico za predlaganje nasprotnih predlogov
- in aktivno ter pasivno volilno pravico

Med temi pravicami je najmočnejša upravljalna pravica, ki pomeni: pravico do udeležbe na skupščini, predtem pa pravico do obveščenosti, pravico do predlaganja sklica skupščine in predmeta obravnave in pravico do odločanja na skupščini delniške družbe.

## PREMOŽENJSKE PRAVICE

**Pravica do udeležbe v dobičku:** Je najpomembnejša premoženjska pravica delničarjev. Čisti ustvarjeni dobiček (razlika med prihodki in odhodki, zmanjšana za davek na dobiček) naj bi v celoti pripadal delničarjem. Predlog razdelitve dobička predlaga uprava družbe, o njem pa odloča skupščina družbe. Delničarju pripada del dobička v sorazmerju z višino vloženega kapitala. Družbe praviloma izplačujejo dividende v denarju enkrat na leto na podlagi sklepa skupščine družbe. Vmesne dividende

# Certifikati so delnice postali

Premoženjske pravice (dobiček, predkupna pravica, likvidacijski delež); članske oziroma korporacijske pravice (upravljalne, nadzor nad poslovanjem družbe, manjšinske pravice...)

(po polletnih rezultatih poslovanja) lahko določi izjemoma tudi uprava družbe po odobritvi nadzornega sveta. Delničarju ne pripada pravica do dobička, če prevzete delnice niso v celoti vplačane.

**Pravica do prednostnega nakupa novih izdaj:** Omogoča ohranjanje obstoječih razmerij med delničarji. Dosedanji delničarji imajo v sorazmerju s svojimi deleži prednostno pravico do novega kapitala. Statut družbe pa lahko določa, da v primeru neizkoriščenosti prednostna pravica pripada drugim delničarjem.

**Pravica do likvidacijskega deleža:** Glede na to, da naložbe delničarjev zagotavljajo družbi trajni delniški kapital, delničarji niso upniki družbe - lahko terjajo vračilo vloženih sredstev šele ob prenehanju obstoja (likvidaciji) družbe. Delničarji so v tem primeru upravičeni do sorazmernega dela preostanka čistega premoženja družbe glede na nominalno vrednost delnic.

## ČLANSKE OZIROMA KOPORACIJSKE PRAVICE

**Upravljalne pravice:** Pravica do upravljanja izvira iz predpostavke, da družbo upravljajo lastniki, ki imajo zaradi svoje kapitalne udeležbe tudi interes za uspešno poslovanje družbe. Če ima družba veliko delničarjev, vsi ne morejo sodelovati pri upravljanju družbe, zato imenujejo organe upravljanja, ki v njihovem imenu upravljajo družbo. Delničarji oz. predstavniki delničarjev lahko sodelujejo pri sprejemanju odločitev na skupščini družbe, vendar je pravica do udeležbe in glasovanja na skupščinah omejena na »za« ali »proti«.

**Nadzor nad delom in poslovanjem družbe:** Gre za pravico do obveščenosti o zadevah družbe (pravico do zanesljivih podatkov, potrebnih za odločanje na skupščini družbe). Uprava družbe lahko delničarjem zavrne vpo-

gled v nekatere informacije, ki sodijo v sklop varovanja skrivnosti, prav tako zakonodaja delničarjem praviloma ne omogoča vpogleda v poslovne knjige in računovodsko dokumentacijo družbe, razen v delniško knjigo.

**Manjšinske pravice delničarjev:** Glede na to, da večinsko načelo pri upravljanju delniške družbe omogoča večini, da gospodari tudi nad kapitalom manjšine, zakonodaja v nekaterih členih varuje manjšinski kapital - delničarja kot posameznika oz. skupino delničarjev lastnikov minimalnega števila delnic.

**Pravice delničarja kot posameznika:** Vsak delničar ima, ne glede na število in razred delnic, pravico do uveljavljanja ničnosti sklepov skupščine ali do izpodbijanja sklepov skupščine, ki so v nasprotju s cilji družbe ali z dobrimi poslovnimi običaji in ki lahko oškodujejo delničarja oz. interese družbe.

**Novica: Konferenca Evropskega združenja borz (FESE) v Sloveniji**

V Ljubljani in na Bledu je bila od 5. do 7. oktobra konferenca Evropskega združenja borz, ki se je udeležilo 31 predstavnikov 25 evropskih borz.

Konferenca Evropskega združenja borz se je začela 5. oktobra zvečer s sprejemom, ki ga je Ljubljanska borza vrednostnih papirjev, d.d., za udeležence priredila v Vili Bled. Generalni sekretar Evropskega združenja borz Jean-Pierre Paellinck je ob tej priložnosti predsedniku R Slovenije Milanu Kučanu izročil simbolično darilo in plaketo FESE za dosežke na slovenskem kapitalnem trgu.

Delovno srečanje je s kratkim nagovorom začel podpredsednik vlade RS dr. Janko Deželak, v imenu gostiteljev pa je nekaj pozdravnih besed spregovoril še generalni direktor Ljubljanske borze, mag. Draško Veselinovič.



# Informacija o uveljavljanju pravice do carinske oprostitve

1. Upravičenci do carinske oprostitve so državljani RS, ki so bili na kakršnemkoli delu v tujini brez presledka najmanj 12 mesecev oziroma tuji državljani, ki dobijo dovoljenje za stalno bivanje ali pribežališče v RS. Ta pravica se lahko prenese tudi na ožje družinske člane, ki z upravičencem živijo v skupnem gospodinjstvu in so pred vrnitvijo oziroma preselitvijo v RS tudi dejansko živeli z njim v skupnem gospodinjstvu v tujini, pri čemer pa skupna vrednost blaga ne sme preseči vrednosti 8.100 ECU, kot je določeno v 12 členu uredbe (iz tega zneska je rabljeno motorno vozilo izvzeto v skladu s 13. členom uredbe). To pomeni, da se brez plačila carine lahko uvozi tudi blago, za katerega se račun o nakupu glasi na ime enega od ožjih družinskih članov. To velja tudi za rabljeno motorno vozilo. Tudi v tem primeru mora biti ožji družinski član lastnik blaga (tudi motornega vozila) najmanj šest mesecev pred vrnitvijo oziroma preselitvijo v RS.

Za predmete za gospodinjstvo se štejejo predmeti, tekstilni izdelki za gospodinjstvo, pohištvo in gospodinjiski pripomočki, ki so namenjeni za osebno rabo ali za zadovoljitev gospodinskih potreb upravičenca in oseb, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu, ter eno rabljeno motorno vozilo ali eno rabljeno motorno kolo.

Upravičenec lahko uveljavlja oprostitev plačila carine za predmete za gospodinjstvo (tudi za rabljeno motorno vozilo ali motorno kolo) v roku 12 mesecev od dneva, ko se je vrnil oziroma preselil v RS.

Če se upravičenec prej kot v treh letih od odobritve carinske oprostitve vrne v tujino, lahko blago uvoženo brez plačila carine vrne v tujino ali pa plača carinske dajatve.

Rabljen motorno vozilo ali rabljeno motorno kolo, ki je bilo pri uvozu oproščeno plačila carine, se ne sme odtujiti pred potekom treh let, mora plačati carino v skladu s carinskim zakonom.

V skladu z 2. točko prvega odstavka 3. člena Odredbe o homologaciji vozil (uradni list RS št.3/95) za motorna vozila, ki jih uvozijo slovenski državljani, ki se za stalno vračajo z začasnega dela ali bivanja v tujini, če so bili v tujini brez presledka najmanj dve leti ali najmanj 24 mesecev v štirih letih, kot tudi za vozila, ki se uvažajo na podlagi sodnega sklepa o dedovanju, ni potreben postopek homologacije oziroma ugotavljanja ustreznosti vozila predpisom, ki v Sloveniji urejajo področje vozil, vendar pa glede

prepovedi prodaje in uvoza vozil brez katalizatorja morajo ustrezati veljavnim predpisom glede na emisijo onesnaževanja v izpušnih plinih motorjev.

Glede na 2. točko prvega odstavka 3. člena Odredbe o homologaciji vozil se pripravlja sprememba, ki bo v januarju 1996 tudi objavljena v Uradnem listu in sicer pogoj dela in bivanja slovenskih državljanov v tujini bo skrajšan na eno leto.

2. V skladu s 4. točko 161. člena carinskega zakona so enkrat na leto plačila carine oproščeni državljani RS, ki so najmanj 12 mesecev na delu v tujini, ko pridejo iz tujine na letni dopust, na obisk k družini in podobno, in sicer za predmete, ki niso namenjeni za prodajo, do skupne tolarske protivrednosti 570 ECU.

3. V skladu s 6. točko 161. člena carinskega zakona so plačila carine oproščeni predmeti, ki jih državljani RS in tuji državljani, ki stalno živijo v RS, podedujejo v tujini. Oprostitev plačila carine za podedovane predmete je mogoče odobriti v dveh letih od dneva pridobitve dediščine.

Upravičenec mora pri uveljavljanju oprostitve plačila carine za podedovane predmete predložiti carinskemu organu skupaj s carinsko deklaracijo tudi akt pristojnega organa v Sloveniji ali v tujini o podedovanju predmetov, ki jih uvažajo.

Podedovani rabljeni predmeti osebne garderobe zapustnika ali njegovi predmeti za osebno rabo se oprostijo plačila carinskih dajatev tudi na podlagi smrtovnice.

## 4. Oprema za opravljanje dejavnosti

Oprostitev plačila carine v skladu s 5. točko 162. člena carinskega zakona, velja le za opremo, ki je bila sproščena v prost promet pred potekom 12 mesecev od dneva, ko je imetnik v državi odhoda prenehal opravljati svojo dejavnost.

Plačila carine je oproščena oprema, ki jo imetnik uporablja za opravljanje svoje dejavnosti, pa le to preseli v Slovenijo, pod naslednjimi pogoji:

- imetnik mora biti lastnik opreme 12 mesecev pred preselitvijo dejavnosti,
- oprema bo služila istemu namenu kot v tujini in njena narava in velikost ustrezata dejavnosti določenega imetnika.



# S SREČANJA UREDNIKOV SLOVENSkih MEDIJEV PO SVETU

Piše Jože Žohar

Nadaljevanje iz prejšnje številke

V avstrijski RTV hiši je goste sprejel prijazni Mirko Bogataj, ki ga občasno lahko slišimo tudi na slovenskih radijskih programih v Avstraliji. Gospod Bogataj je vsestransko angažirana osebnost v kulturnem življenju koroških Slovencev. Med drugim pripravlja tudi slovenske TV programe za ORF. Enega takšnih programov v sklopu niza "Koroška, dober dan", je predstavil obiskovalcem. Vsebina, slika, intonacija, vse je odlično, profesionalno opravljeno delo.

Večerja je bila organizirana v prijetni gostilni Pri Joklnu. Tu sva sedela nasproti s tajnikom Krščanske kulturne zveze Nužejem Tolmajerjem. Med pogovorom o njihovih založniških načrtih me je še posebej pritegnila njegova omemba tega, da imajo ogromno starih prekmurskih pesmi, ki da so pred mnogimi leti bile zbrane pri prekmurskih rojakih, ki so se izselili v Ameriko.

To gradivo bi radi priredili za zborovsko petje, napisali note in besedila, izdali, nimajo pa nikogar, ki bi prekmurščino poznal dovolj, da bi jim lahko pomagal pri zapisovanju, notiranju in svetoval pri zborovski izvedbi. Čeprav se mi je to zdelo malo čudno, z ozirom na to, da so vendar tako blizu Slovenije in jim tam ne bi smelo biti težko najti dovolj strokovnjakov, sem vseeno ponudil, da bi v Sloveniji koga povprašal za nasvet. V mislih sem imel kakšnega od prekmurskih izobražencev v Ljubljani ali Murski Soboti, a se ta večer kot nalašč nisem mogel spomniti nobenega imena. Šele kasneje mi je prišel na pamet dr. Vilko Novak, ki ima prekmurščino tako v malem prstu kot v možganih in srcu. Žal mi pa čas in prezavzetost z mnogoterimi stvarmi nista dovoljevala, da bi se srečal s tem strokovnjakom, nekaj drugih oseb, ki sem jim zadevo omenil, pa mi niso znale dati zadovoljivega odgovora. Tako bo treba tipati dalje pismeno iz Sydneya, če medtem gospod Tolmajer in njegovi sodelavci že sami ne iztaknejo koga v Sloveniji...

Udeleženci srečanja so se še isti večer odpeljali z avtobusom naprej do St. Jakoba, kjer so prenočili in naslednji dan, v četrtek 22. junija, po zajtrku nadaljevali pot proti Italiji. In čeprav je avtobus imel še posebnega vodiča, ki je potnike seznanjal s kraji skozi katere so se vozili in poleg še kratkočasil s šalami, Slovenci kot Slovenci, pa četudi iz Amerike, Kanade, Avstralije in Evrope, brez svojih narodnih pesmi niso mogli zdržati. K petju je največkrat spodbujala Marija Ahačič (por. Pollak), ki v Torontu ureja *Glas kanadskih Slovencev*. Da, to je tista Marija Ahačič, ki je nekoč bila prva pevka ansambla Avsenik, tista, ki nas je tam v daljnih petdesetih letih prevzela s pesmima "Tam kjer murke cveto" in "Bila sva mlada oba". Na avtobusu pa ni bilo samo petja in zbijanja šal; na zadnjem sedežu so Jana Valenčič iz Londona, Mirko Vasle iz Buenos Airesa in pričujoči zapisovalec iz Sydneya resno razpravljali o organiziranju nekakšne zveze urednikov slovenskih medijev po svetu, v grobem pa so izdelali tudi osnutek izjave, ki naj bi v imenu vseh prisotnih bila namenjena slovenski javnosti po končanem srečanju. Jana Valenčič je potem preko mikrofona seznanila še ostale s temi idejami in osnutki, tako da so še oni izrazili svoje mnenje, strinjanje ali ne. Jano Valenčič so pooblastili, da sestavi in natipka besedilo izjave, pod katero se podpišejo predno gre v javnost, zadolžili pa so jo

tudi, da razišče možnosti in način povezave urednikov (in novinarjev) slovenskih medijev po svetu, v neke vrste skupno organizacijo in da jih o tem tudi obvesti. Dogovorili so se še, da Valenčičeva zbere vse naslove in telefonske številke od njih samih, od urednikov in uredništev s katerimi se srečujejo, ter od ministrstva in osebja zadolženega za Slovence po svetu, da se ti naslovi razmnožijo in vsem razdelijo za njihove potrebe, torej za medsebojne stike.

Kot je bilo predvideno v programu, so se na italijanski strani najprej ustavili v Čedadu, na uredniških časopisov *Dom* in *Novi Matajur*.

Kulturno verski list *Dom* so leta 1966 ustanovili duhovniki iz Gorice. Sprva je izhajal štirikrat letno, odkar pa so leta 1982 ustanovili zadrugo, izhaja ta list redno kot petnajstnevnik. Razširjen je predvsem v Furlaniji in Benečiji, naročnike pa imajo tudi drugod. Slovenci v Furlaniji in Benečiji imajo gotovo resne težave s svojim jezikom in kulturo, če sodimo samo po njihovih časopisih. Tako ima časopis *Dom* (štev. 11, 15. junija 1995) praktično celo prvo stran v italijanščini, le trije kratki stolpci sicer zelo pomembnega dogodka (Drugi škofijski posvet o Furlanijah in Slovencih v Furlaniji) je v njihovem slovenskem narečju. Tudi na drugih straneh časopisa prevladujeta italijanščina in narečje, nekaj besedil pa je vendarle tudi v knjižni slovenščini. To je upravičeno in razumljivo: kako ohraniti pri življenju kolikor je še slovenskega duha pri ljudeh, ki jim italijanski fašizem ni dovolil šolanja v njihovem jeziku in je njihovo kulturo vseskozi zatiral? Kako ostati v stiku z ljudmi, ki knjižno slovenščino stežka razumejo ali pa sploh ne, vendar pa med seboj komunicirajo poleg italijanščine tudi v dialektu, ki je slovenski? Edina rešitev je najbrž bila biti in ostati v stiku s temi našimi manjšinami v njihovih domačih narečjih, ki jih še znajo in pa v italijanščini za one, ki že tudi narečij več ne znajo. Žal, Italija s svojo krivično, čistunsko, šovinistično politiko sploh ne priznava obstoja slovenskih manjšin v Benečiji in Furlaniji, kaj šele, da bi jim omogočila pravice kot jih ima npr. italijanska manjšina v Sloveniji. Pravilen je način, kako se kulturno verski tisk *Dom* trudi ostati v stiku s Slovenci v tem delu Italije.

Casopis *Novi Matajur* pa je tednik (!) Slovencev Videmske pokrajine. Njegovo uredništvo je pravtako v Čedadu, tiskajo pa ga (kot tudi *Dom*) v Trstu. Tudi v tem časopisu prevladujeta italijanščina in narečje, s tem, da ima le nekaj več besedil v knjižni slovenščini (štev. 25, 22. junija 1995).

Uredniki slovenskih medijev v tujini so obiskali tudi Slovensko šolsko središče v Špetru, ki pa je plod Zavoda za slovensko izobraževanje, ustanovljenega v Čedadu marca 1980. Kot piše v memorandumu Zavoda, je njegova naloga, da bi koordiniral in vodil pobude slovenske narodne skupnosti v Videmski pokrajini na šolskem in izobraževalnem področju, pri ustanovitvi pa se jim je šlo predvsem za to, da preštudirajo in izpeljejo načrt dvojezičnega osnovnega izobraževanja ter tako omogočijo družinam, da svoje otroke izobražujejo v slovenskem jeziku. Tako imajo sedaj omenjeno središče, kjer se odvija vrsta šolskih in kulturnih dejavnosti. Zavod pa v sodelovanju z društvi in organizacijami prireja na terenu tečaje slovenskega jezika, literature, zgodovine, umetnostne zgodovine in kulture nasploh ter posebne jezikovne tečaje za specifične potrebe gospodarstva, sodeluje pa tudi z različnimi znanstvenimi ustanovami, zlasti z videmsko in ljubljansko univerzo.

Slovensko šolsko središče v Špetru je razdeljeno na predšolsko in osnovnošolsko vzgojo. Vrtec je začel s svojim delom leta 1984. V šolskem letu 94/95 je ta vrtec obiskovalo skupno 49 otrok iz Špetra in bližnjih krajev. Didaktične dejavnosti potekajo od osmih zjutraj do štirih popoldne, vodijo jih pa vzgojiteljice, ki jim je slovensko narečje materinščina in ki so se izšolale na italijanskih šolah, izobrazbo pa so si dopolnile še z intenzivnim tečajem slovenskega jezika. Ena vzgojiteljica vodi vse dejavnosti v italijanskem jeziku, druga v slovenskem, obe pa seveda uporabljata tudi domače narečje.

Se nadaljuje



## Predstavljamo vam...

### Jelena Mivšek iz Vrhnike edino žensko voznico v avtokrosu v Sloveniji



Jelena Mivšek je začela tekmovali v avtomobilističnem športu v sezoni 1994 in takrat je privozila četrta na državnem prvenstvu Slovenije. Za leto 1995 sta z možem kupila močnejši avto Golf Rally G 60, pri katerem je treba obvladati okrog 240 konjskih moči. Ker je avtokros v Sloveniji še v povojih je težko pridobiti sponzorje. Jelena in Miro si s pomočjo prijateljev, ki ji avto popravljajo in pripravljajo za tekmo, stroške krijeta sama. Jelena pravi, da so ji največji "sponzorji" mama in babica, saj je v času dirk treba poskrbeti za varstvo 5-letnega sina Jaka in 8-letne hčerke Nine. V letu 1995 je le s tremi točkami zaostanka za tretjeuvrščeni v slovenskem državnem prvenstvu dosegla 5. mesto. Tekmovala je tudi v konkurenci tujih voznikov in v prvenstvu Alpe-Jadran je dosegla tretje mesto.

Še najbolj razburljivo je bilo lani na zadnji tekmi pred množičnimi domačimi navijači na Vrhniki. Najbolj vesela je bila posebnega navijača, ki si je njene vožnje ogledal prvič - stric Fredi iz Avstralije si je kljub natrpanemu programu obiska v Sloveniji vzel čas tudi za to. Pričakovati je bilo, da bo njega in vse ostale lahko razveselila z drugim, če ne celo s prvim mestom, pa ji zaradi okvare na menjalniku to ni uspelo. S svojo vztrajnostjo in močno voljo je prevozila vseh 10 krogov finalne vožnje in na koncu dosegla zaslužen, vendar zelo nevhvaležno četrto mesto.

Avtokros je avtomobilistični šport, ki poteka na krožni, povprečno 800 metrov dolgi progi, katere podlaga je zemlja, ilovica in kamenje. Tekmovalci vozijo 5 krogov časovnega treninga, ki je kazalec za štartno mesto v kvalifikacijskih vožnjah. Le te pa so 3 po približno 7 krogov in nazadnje še 8 do 10 krogov finalne vožnje. Hitrosti avtomobilov med dirko niso pretirano visoke, med avtomobili pa pogosto pride do prerivanja, nenamernega zaletavanja in včasih tudi do prevračanja. Najuspešnejši slovenski voznik je trenutno Dušan Benedik, ki vozi Subaru Leone turbo 4 WD.

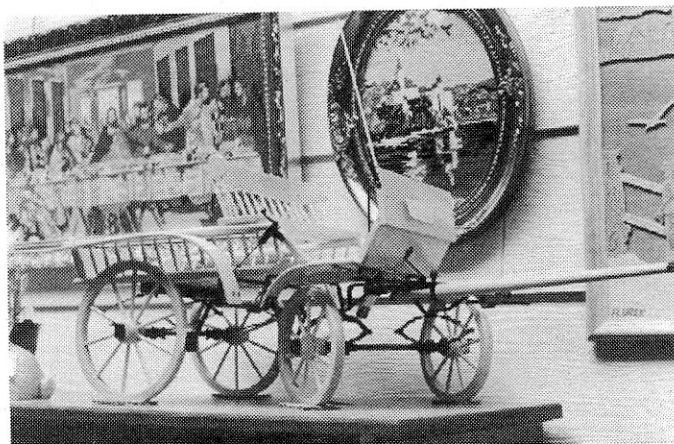
## Geelong

### S 40. obletnice Slovenskega društva "Ivan Cankar" Geelong

Fotografije: Matija Cestnik



Tako, zdaj imajo v slovenskem društvu v Geelongu pravi kamen s Triglava



Slovenska kočija na razstavi ob proslavitvi 40. obletnice društva "Ivan Cankar"



Melbournški obiskovalci v Geelongu - družini Lenko in Cestnik z Davidom Jakšom



## Slovenski izseljenski koledar 1996

Slovenska izseljenska matica je tudi letos izdala *Slovenski izseljenski koledar*. To je že 43. leto zapored. Koledar prinaša vrsto člankov, ki jih bodo bralci lahko prebirali vse leto, se ob njih izobraževali, si dopolnjevali podobo o slovenstvu na vseh celinah.

Med drugim v SIK '96:

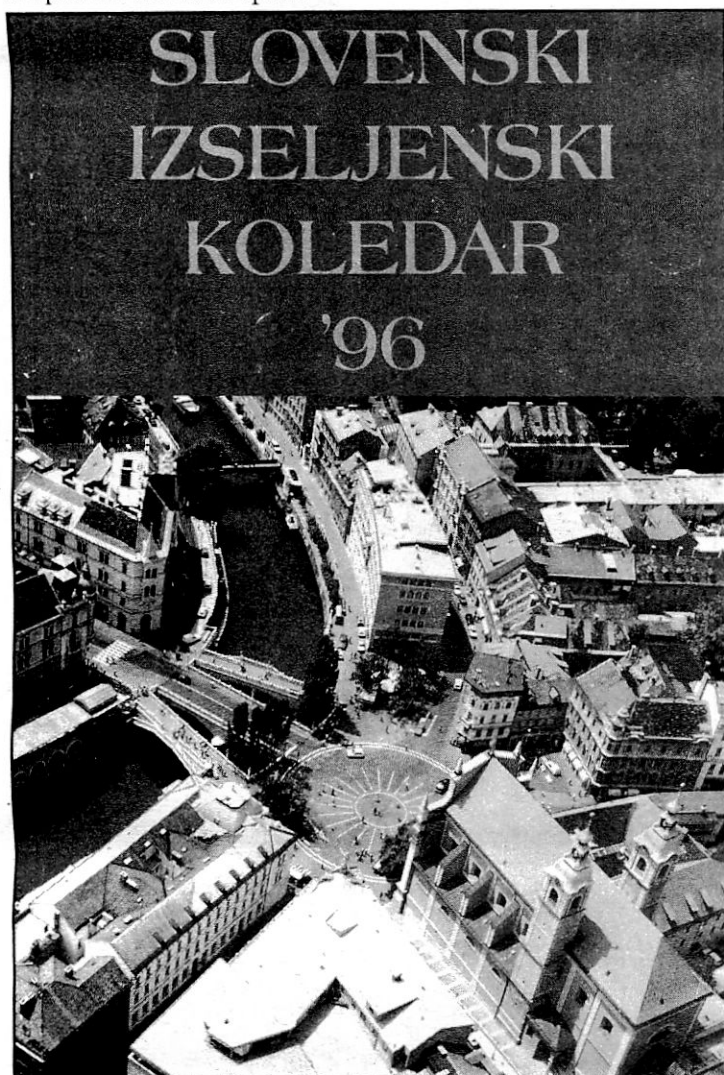
Kronika pomembnih dogodkov v Sloveniji 1995

Zgodovina zahodne meje slovenstva

O izvoru slovenskih priimkov

O vilah, škratih in hudiču na Slovenskem

Razprava o slovenski spravi



V LITERARNEM ALMANAHU boste našli prispevke slovenskih pisateljev iz domovine in tujine, od klasika Ivana Cankarja do Teda Kramolca iz Kanade

V delu SLOVENCI PO SVETU so objavljeni članki o slovenski izkoreninjenosti, o izseljenskem "Josipu Jurčiču", o Slovencih na ameriškem filmskem ekranu idr.

V dodatku boste našli naslove vseh slovenskih predstavništev v tujini, naslove častnih konzulov in tudi naslove vseh pomembnejših slovenskih turističnih agencij.

SIK lahko naročite pri:

RODNA GRUDA - SIM

Cankarjeva 1 P.P. 169

61000 Ljubljana Slovenija

Tel.: +386 61 126 32 84 ali 210 716

Fax: +386 61 210 732

## Likovna kolonija za slovenske umetnike po svetu

Slovenska izseljenska matica bo v letu 1996 ponovno organizirala Likovno kolonijo za slovenske likovne umetnike po svetu, šesto po vrsti. Kolonija je sestavni del prireditve Srečanja v moji deželi. Njen namen je, da se slovenski likovni ustvarjalci, ki živijo izven meja Slovenije, поблиže spoznajo med seboj in s kolegi iz matične domovine ter ob mentorskem vodstvu profesorja Milana Butine poglobijo svoje znanje.

Kolonija bo potekala v Mostu na Soči od 23. junija do 6. julija. Komisija bo za udeležbo na njej izbrala 8 kandidatov.

Kandidati za kolonijo morajo: izpolniti prijavo in jo poslati Slovenski izseljenski matici najkasneje do 15. maja 1996; priložiti najmanj dve fotografiji ali diasi njihovih del.

Udeleženci kolonije krijejo le lastne potne stroške do Mosta na Soči, organizator pa poravnava stroške bivanja v hotelu, materialne stroške kolonije (papir, barve...), stroške postavitve in otvoritve razstave ter strokovno vodstvo. Vsak udeleženec organizatorju odstopi po eno svoje delo. Vsi prijavljeni umetniki bodo prejeli odgovor komisije glede udeležbe na koloniji najkasneje do 1. junija 1996.

Na predvečer Srečanja v moji deželi, v petek, 6. julija, bodo dela razstavljena na krajši priložnostni razstavi v Mostu na Soči, jeseni pa bodo dela ponovno na ogled v enem od slovenskih likovnih razstavišč.

### Prijavnica

Spodaj podpisani (a) \_\_\_\_\_ se prijavljam na Likovno kolonijo za slovenske likovne umetnike po svetu, ki bo v Mostu na Soči od 23. junija do 6. julija 1996. Izjavljam, da se strinjam z navedenimi pogoji organizatorja in prosim, da mi vse nadaljnje informacije pošiljate na moj naslov \_\_\_\_\_

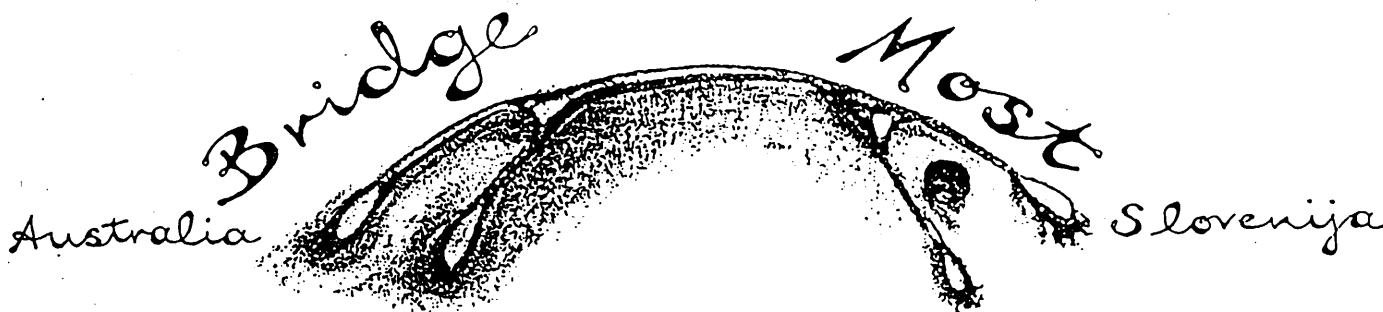
Podpis:

Helena Drnovšek

Organizatorica kolonije

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1996 lahko v Avstraliji naročite pri Ivu Lebru - članu Izseljenskega sveta za Slovence po svetu pri SIM. Telefon: (03) 589 6094





EMIGRANT COUNCIL FOR SLOVENIANS ABROAD

## Predstavitev avstralsko- slovenskega umetniškega in kulturnega delovanja v Sloveniji '96

Po načrtih in željah Ministrstva za kulturo RS ter predsednika Slovenske izseljenske matice dr. Janeza Bogataja, naj bi v času Srečanja v moji deželi vsako leto predstavili dela Slovencev iz določene celine. Za to leto so se odločili predstaviti Slovence iz Avstralije, drugo leto iz Kanade itd. Slovenski izseljenci naj bi prikazali svoja književna dela, tisk (časnike in revije), radijske oddaje, novice iz slovenskih društev, razne kulturne programe, vzgojni sistem države kjer živijo, glasbo, znanost, likovno umetnost, versko-kulturno delo, trgovinsko povezavo, šport itd.

Tako se bomo torej letos predstavili Slovenci iz Avstralije. Ideja o avstralsko-slovenski razstavi v Sloveniji se je porodila marca leta 1994 v Adelaidi, ko so tamkajšnji Slovenci predstavili svoja umetniška dela. Med številnimi obiskovalci te predstavitve so bili tudi gosti iz Slovenije. Prisotni so bili minister za kulturo Republike Slovenije Sergej Pelhan, urednik Rodne grude in predstavnik Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane ter kustos Narodnega muzeja RS. Ti trije so predlagali, da bi slovenski likovni umetniki iz Avstralije pokazali svoja umetniška dela v Sloveniji, tako, kot so to sicer že dostikrat storili po slovenskih društvih v Avstraliji. Posebno navdušen je bil za to idejo Jože Prešeren, ki kot urednik Rodne grude povezuje Slovence po svetu že dolgih štirideset let.

V zgoraj omenjeni projekt naj bi se vključili vsi avstralski Slovenci, zato je prevzelo nalogo organizacije novo telo, predlagano od vseh organizacij, **IZSELJENSKI SVET ZA SLOVENCE PO SVETU**. Ta ima v Avstraliji štiri člane: **VIDA KONCINA** odgovorna za Južno in Zahodno Avstralijo, **LOJZE KOSOROK** za Novi južni Wales in Canberro, **MIRKO CUDERMAN** za Queensland in Severni teritorij ter **IVO LEBER** za Viktorijo in Tasmanijo.

Za likovno razstavo je bilo izbranih 16 umetnikov iz vseh predelov Avstralije, vključena pa so tudi dela domorodskih umetnikov (Aborjginov).

Otvoritev razstave bo 16. aprila v Narodnem muzeju v Ljubljani, 27. aprila pa se bo preselila v Trebnje na Dolenjsko, kjer bo odprta do 9. maja. Od 10. do 20. maja bodo umetniška dela avstralskih Slovencev na vpogled v osrednji galeriji starega Rotovža v Mariboru, od tam pa jo bodo prenesli v Peterlinovo dvorano k Društvu slovenskih izobražencev v Trst, kjer bo odprta do 31. maja 1996. Za tem bo razstava potovala v Tinje (Tainach) na avstrijsko Koroško, kjer bo, po želji gospoda Kopeinika, vodje slovenskega doma, na ogled skoraj mesec dni. Okrog 1. julija jo bodo premestili v Ljubljano, tam bo odprta do 31. julija 1996.

Ta velik projekt, ki si ga je zadal Izseljenski svet za Slovence po svetu, bo lahko uspešen s tesnim sodelovanjem vseh slovenskih organizacij, verskih središč, predstavnikov slovenskih medijev in posameznikov, in ker je to obenem tudi najobširnejša predstavitev avstralskih Slovencev v domovini Sloveniji, bo ta možna le s finančno pomočjo velikodušnih pokroviteljev (sponsorjev). Projektu smo dali ime **BDRIDGE - MOST** med Avstralijo in Slovenijo.

Ivo Leber

Koordinator predstavitve

### PRIPIS

Umetniki in organizatorji potujejo v Slovenijo  
1. aprila letos. Če se želi še kdo priključiti temu  
potovanju, ki stane samo

1.650 AUD

je zelo dobrodošel.

Želite proslaviti Veliko noč v domovini Sloveniji?  
Pokličite telefonsko številko (03) 9589 6094.

### ZAHVALA

Izseljenski svet za Slovence po svetu se zahvaljuje vsem pokroviteljem (sponsorjem), ki so do sedaj velikodušno prispevali k projektu predstavitve umetniškega in kulturnega delovanja avstralskih Slovencev v domovini Sloveniji, Italiji in Avstriji. Upamo, da se bo dosedanjim dobrotnikom pridružilo še veliko število novih, saj je finančno breme za ta podvig resnično veliko. Imena vseh pokroviteljev bodo objavljena v Glasu Slovenije v eni izmed naslednjih števil.

Ivo Leber

Koordinator predstavitve



## Adelaide

### Škofov obisk in predstavitev pesniške zbirke Ivana Burnika Legiša "Hrepenenja in sanje"



S predstavitve pesniške zbirke Ivana Burnika Legiša "Hrepenenja in sanje"

V soboto, 18. 11. 1995, je bil za našo slovensko skupnost v Adelaidi pomemben dan. Obiskal nas je namreč slovenski škof gospod Alojzij Uran, zvečer pa smo priredili kulturni program ob izidu pesniške zbirke Ivana Burnika Legiša "Hrepenenja in sanje". Razen gospoda škofa smo med nami z veseljem pozdravili tudi častnega konzula Republike Slovenije za NSW in VIC Alfreda Brežnika, Juliena Stephanica, poslanca liberalne stranke in Leo Schlein, delegatko iz Multicultural and Ethnic Affairs. Program je pričel sam pesnik Ivan s svojo poezijo "Rodoljubi Kremeniti", sledili so mu najmljaši s pesmijo "Prišla bo pomlad", nato pa so Rosemary Poklar, Karmen Jenko, Olivia Kreševič, Jožica Gerden in Filip Ivančič nadaljevali z branjem pesnikovih poezij. Z vezno besedo o avtorju in zbirki sva jih spremljali Lavra Premrl in Stanka Simčič. Kulturni večer je zaključil pesnik sam, gospod Brežnik je prerezal trak in tako odprl prodajo knjig. Julien Stephanie se je pristrčno zahvalil povabilu in dejal, da je doživel enkratno večer v skupnosti, ki se zelo razume, in s srcem pripada svoji matični domovini Sloveniji. Dodal je, da smo lahko zelo ponosni, da imamo v svojih vrstah rojaka, ki nam s pisanjem svojih čustev omogoča soočenje z lastnimi čustvi, hotenji in sanjami.

Izkupiček od prodaje knjig je pesnik Ivan Burnik Legiša namenil mladim za študij slovenščine na univerzi v Sydneyu. Seveda smo v Adelaidi vsi ponosni, da imamo tako plemenitega in nadarjenega rojaka. Po predstavitvi smo se zbrali v dvoranici za cerkvijo, kjer so nam naše kuharice pripravile odličen prigrizek, kavo in slaščice.

Stanka Sintič

Knjigo je založila slovenska verska skupnost Južne Avstralije kot dar mlademu rodu za učenje slovenščine. Uredila jo je prof. Marta Spes Skrbiš, naslovna stran Daniel Leš, tiskala pa slovenska tiskarna Finsbury Press iz Adelaide.

Marta Spes Skrbiš je zapisala k pesniški zbirki med drugim:

"Pesniška zbirka Hrepenenja in sanje gotovi ni zadnja iz obsežnega Legiševga opusa doživljanja sebe in sveta. Vrednota Legiševga dela so prvinska čustva in odkritost izpovedanega; dušo nosi pesnik na dlani - dušo izseljenca, ki zmore izkričati svojo bolečino."

### Ivan Burnik Legiša Iz zbirke "Hrepenenja in sanje"

#### Hočeš nočeš

Kje si, daleč, zemlja,  
gruda naša, prst domača?  
Magnetizem tvojih grudi  
stalno k tebi me v naročje vrača.

Strta duša, kot zgubljena tava,  
vsepovsod te iščem v tujih grapah;  
do Triglava hrepenenje  
se prepleta v morkih sapah.

Z ohromelo roko  
ljubim te in božam,  
zraven jočem razorožen,  
ker ne morem te objeti.

Nikdar zame ne bo laže!  
Hočeš nočeš, kakor kaže,  
v tujem svetu domotožen  
bom primoran - žalosten umreti.

\*

#### Ko vse premine

O, Bog! Predno me sprejme gomila  
vrni me v zemljo,  
ki mi je zibelka bila,  
prah tujine obriši mi z nog.

Dolgo tujini sem gost.  
Izgubljeni sin  
rad bi spal brez bolečin -  
Oče, izkaži mi milost!

Ko mi to življenje premine,  
v meni bo del domovine,  
ki se branil bo usihanja  
svetih, rodni korenin.



## Newcastle



**Diamantni  
par-  
zakonca  
Hermino in  
Andreja  
Pichler  
predstavlja  
Danica Petric**

Julija 1995 smo predstavili zlatoporočenca Marico in Vinka Ovijač, danes pa vam predstavljamo Hermino in Andreja Pichler, ki slavita 60-letnico zakonskega življenja. Andrej Pichler se je rodil 10. septembra 1911 v Domžalah materi Leopoldi Steinec iz Liza (Avstrija) in očetu Andreju iz Domžal. Hermina, z dekliškim priimkom Prenek, se je rodila 24. oktobra 1911 v Mengšu. Njena mati je bila Ivana Blejc iz Mengša in oče Andrej Prenek s Trojan. Hermina in Andrej sta se poročila 23. januarja 1935 v frančiškanski cerkvi Marijinega vnebovzvetja v Ljubljani. Rodili so se jima štiri otroci: Andrej in Marta v Sloveniji, Peter v Avstriji in Veronica v Avstraliji. Danes imata osem vnukov in eno pravnukinjo. Tri dni pred božičem, leta 1945 sta iz Slovenije zaradi političnih razmer zbežala v Lienz v Avstrijo. V Avstralijo (v Sydney) sta pripotovala z ladjo Ana Sale 21. junija 1949. Šest mesecev sta preživela v Great Campu v NSW in za novo leto 1950 prišla v Newcastle, kjer je Andrej 27 let delal pri BHP železarni. Že 40 let živita srečno v svojem domu v Merewether v Newcastlu.

Ob 60-letnici zakonskega življenja Pichlerjevi mami in očetu vsi kličemo:  
*Naj Bog blagoslavlja vajino skupno življenje do zadnjega trenutka!*

\*

## Štajerskih 7 v Newcastlu

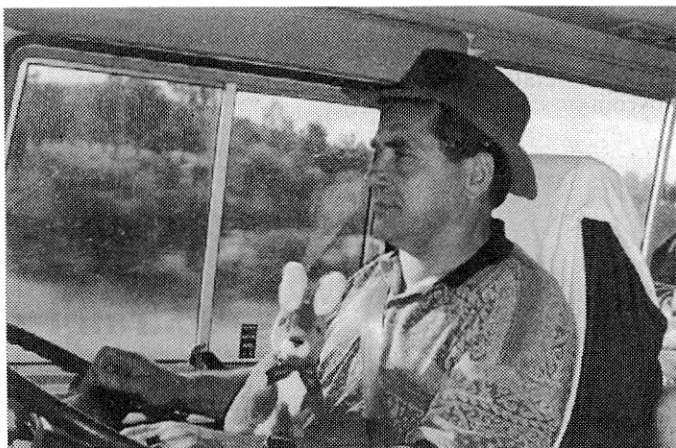
Maria Grosman  
tajnica S.D. "Tivoli"

Ansambel Štajerskih 7 se je med svojim gostovanjem po Avstraliji predstavil tudi slovenski skupnosti v Newcastlu 24. novembra 1995.

Z odlično prirejenim programom je njihova pesem krepko zadonela po prijetni poljski dvorani v Broadmeadowu. Veselja in rajanja je bilo na pretek in marsikoga so drugi dan bolele noge. Njihov program je bil tako bogat in raznolik, da je moral zadovoljiti vse prisotne. Fantje so res profesionalci, ki dobro poznajo svojo obrt. Čeprav dvorana ni bila nabito polna, je bilo vzdušje odlično. Celo Avstralci so dejali, da tako lepo zapete avstralske himne kot so jo zapeli Štajerskih 7 niso slišali. Organizator, Slovensko društvo "Tivoli" Newcastle, se iskreno zahvaljuje vsem, ki so prišli od blizu in daleč in so pripomogli k temu, da je bil večer uspešen in prijeten. Največja hvala seveda gre

samemu ansamblu Štajerskih 7 za njihov trud in požrtvovalnost. Želimo jim še veliko uspeha v bodoče! Upamo, da si bodo zapomnili vsaj Newcastle plažo, kjer so preživeli zadnjo uro pred odhodom v Sydney. Hvala tudi Slovenskemu narodnemu svetu Viktorija, še posebej pa Vinku Rizmalu za organizacijo turneje Štajerskih 7. Za slovensko skupnost v Newcastlu je bilo to gostovanje še posebej pomembno in zgodovinsko, saj je bilo prvič odkar smo se v te kraje priselili Slovenci, da smo imeli v naši sredi skupino nastopajočih umetnikov direktno iz Slovenije. Hvala Štajerskim 7 in še enkrat hvala vsem!

## In kako je ansambel Štajerskih 7 potoval po Avstraliji?



Vinko Rizmal je s Štajerskimi 7 prevozil na tisoče kilometrov od Melbourn, Adelaide, Mildure, Sydneya, Wollongonga, Newcastla, Albury-Wodonge, nazaj do Melbourn. S tem je prevzel nase veliko odgovornost, končno pa je tudi žrtvoval čas, ki bi ga sicer moral posvetiti svojemu delu in zaslužku za svojo družino, saj je bil odsoten skoraj mesec dni. Slovenski narodni svet Viktorije, ki je sicer organiziral to gostovanje, je vložil veliko ur in truda, da je vse potekalo po načrtih. Za realizacijo sta torej poskrbela Štefan Merzel, predsednik Sveta in Vinko Rizmal. Vse se je končalo srečno in uspešno in tudi veliko novih življenjskih izkušenj je za njima.

### NEVENKI V SPOMIN

Adelaidski in melbournški Slovenci se bodo še spomnili Mariborčanke Nevenke Gračnar, predsednice društva stomistov ILCO (bolnikov z umetno izpeljanim črevesom), ki je aprila 1994, čeprav težko bolana, obiskala, skupaj s kolegico Evo Škornik in dr. Francetom Grandovcem, kongres stomistov v Adelaidi. Nevenka, ki je bila moja pacientka je pred kratkim po hudi in dolgotrajni bolezni preminula. Žalostna novica je prišla do mene v času bivanja v Avstraliji in kar nekako čutil sem povezavo med tukajšnjimi slovenskimi rojaki in njo. Zato sem ji v slovenski cerkvi sv. Cirila in Metoda v Kew - Melbourne prislužil svečko, namesto cvetja na njen grob pa darujem \$ 100.00 uredništvu Glasu Slovenije.

Prim. dr. Marjan Skalicky



## Avstralija

### Seminar za učiteljice slovenskega jezika južne poloble

Od 11. do 31. januarja 1996 bo, kakor lansko leto, potekal tretji strokovni seminar za slovenske učiteljice iz južne poloble, ki ga pripravlja Ministrstvo za šolstvo in šport. V program je vključen dvodnevni spoznavni del, strokovno teoretični del, strokovne ekskurzije po Sloveniji, obisk kulturnih ustanov itd.

V Avstraliji je k prijavi Veleposlaništvo RS iz Canberre povabilo vse slovenske šole, dobili pa so samo štiri prijave slovenskih učiteljic in Urad za Slovence po svetu se je odločil, da povabi Drago Gelt, Mary Petelin, Aleksandro Ceferin in Cilko Žagar na seminar za slovenski jezik v Dolenjske toplice. Vse štiri bodo imele krite stroške povratnih letalskih vozovnic in tritedensko bivanje v Sloveniji (nastanitev in prevozi).

### Pevski zbor kliničnega centra Ljubljana kmalu v Avstraliji

Kot je v Avstralijo sporočil Janko Štebej, direktor inozemskega turizma pri ljubljanski Kompas Holidays d.d., si je skupina zagotovila pokrovitelje (sponzorje) v Sloveniji in bo v Avstraliji krila vse stroške hotelov, motelov in hrane, avtobusov in programe raznih ogledov sama. Skupina prihaja v Avstralijo februarja letos in namerava nastopiti pri slovenskih klubih in v verskih središčih.

Mešani pevski zbor "Dr. Bogdan Derč", ki se imenuje tako po znanem pokojnem pediatru prof. dr. Bogdanu Derču je trenutno največja aktivna kulturna skupina zdravstvenih delavcev, ki redno nastopa doma in v tujini. Z vajami so pričeli leta 1981. Zastopani so bili, tako kot danes, praktično vsi profili zdravstvenih sodelavcev od zdravnikov - pediatrov, študentov medicine, psihologov, fizioterapevtov, medicinskih sester, farmacevtov, do tajnic in tehničnega osebja. Ob polni zasedbi šteje zbor 43 pevk in pevcev. Zadnjih enajst let dirigira zboru Venceslav Zadravec, ki je poklicni glasbenik - solist ljubljanske Opere.

Repertoar glasbenih del, ki jih je zbor doslej študiral obsega preko 160 skladb, od slovenskih narodnih in umetnih pesmi, do tuje zborovske literature, renesančnih in srednjeveških avtorjev.

Letno zbor opravi približno 20 nastopov. Redno nastopa v Kliničnem centru ob Božiču s slovenskimi božičnimi pesmimi, na koncertih za bolnike in ob svečanih priložnostih na različnih klinikah. Koncem vsakega leta se redno udeležujejo Srečanja pevskih zborov občine Ljubljana Center v ljubljanski Filharmoniji in svečane podelitve Plečnikovih nagrad študentom medicine, ki sodelujejo v koncertu zdravnikov - glasbenikov. Občasno nastopajo skupaj z zdravniškim komornim orkestrom Camerate medica labacensis, ki tudi vadi na Pediatrični kliniki. Zadnjih nekaj let nastopajo tudi na inozemskih turnejah. Leta 1991 pa so prav pred osamosvojitvijo Slovenije nastopali na daljši turneji pri izseljencih v ZDA in Kanadi. Obiskali so med drugim tudi Nizozemsko, v Berlinu Slovensko katoliško misijo, zadnja turneja pa je bila od 21.11 do 25.11. 1994, ko je zbor nastopil v Vatikanu na avdienci pri papežu in v Rimu.

## Melbourne

### Gala večer ob 5. obletnici plebiscita v Sloveniji, v organizaciji SNS Viktorije

V soboto, 9. decembra 1995, se je v dvorani Money Ponds Community Centra v Melbournu zbralo veliko število Slovencev. Prišli so proslaviti 5. obletnico plebiscita v Sloveniji, pritegnil pa jih je tudi koncert visoko kvalitetnega ansamba Štajerskih 7. Svečanost je obeležil Slovenski narodni svet Viktorije in ob tej priložnosti predstavil tudi temu dogodku posvečeno publikacijo "Naša BITKA ZA SLOVENIJO Avstralija".

Na vabilo SNS so se ta večer odzvali tudi visoki predstavniki iz avstralskega in slovenskega političnega življenja. Tako pooblaščenec avstralskega ministrskega predsednika Paula Keatinga dr. Andrew Theophanous, pooblaščenec viktorijskega premierja Jeffa Kenneta Geoff Leigh s soprogo, zastopnik viktorijskega opozicijskega predsednika, laburist George Seitz, senator Rod Kemp s soprogo, senator Sid Spindler s soprogo, konzulica Hrvaškega generalnega konzulata v Melbournu Mladenka Šarac Rončević, iz slovenskih diplomatskih predstavništev Aljaž Gosnar, odpravnik poslov RS iz Canberre, častni konzul RS za NSW in VIC Alfred Brežnik s soprogo, častni konzul RS za Novo Zelandijo Dušan Lajovic s soprogo, pater Valentin Bazilij, pater Tone Gorjup in drugi. Program, v katerem sta nastopila tudi Alenka in Paul Paddle s pesmijo *Friends for ever*, je povezovala Elica Rizmal. Po nagovoru Stefana Merzela, predsednika Slovenskega narodnega sveta Viktorije so se oglasili še drugi govorniki. Ansambel Štajerski 7 se je najprej predstavil s koncertom, nato pa so jo fantje "vžgali" za ples. Tako kot vedno, so opravile svojo nalogo odlično tudi naše slovenske gospodinje v kuhinji, ki so postregle z okusno večerjo. Ves večer je bila v delo vključena tudi mladina, ki je priskočila na pomoč predvsem pri vratih in pri serviranju.

Za obisk tega svečanega večera in seveda za turistični obisk Avstralije so se odločili celo mariborski oboževalci Štajerskih 7, Sonja in Mate Beroš ter Vera in Janko Šarman, ki so s svojo prisotnostjo presenetili sam ansambel in tudi njihovega spremljevalca prim. dr. Marjana Skalickyja.

Gala večer je snemala tudi ekipa televizije VTV studia iz Slovenije



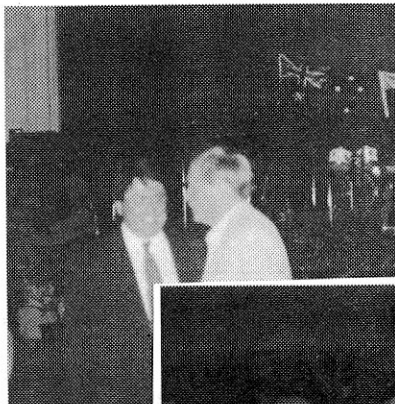
V TV ekipi VTV studia Velenje sta bila direktor Rajko Djordjevič in snemalec Zvone Grebenšek. TV Kanal 52 Velenje gledajo na Štajerskem, Koroškem, Dolenjskem, v Prekmurju in v delu Hrvaške in Avstrijske Koroške. V Avstraliji sta še posnela del turneje Štajerskih 7, pogovarjala pa sta se tudi s posameznimi Slovenci.



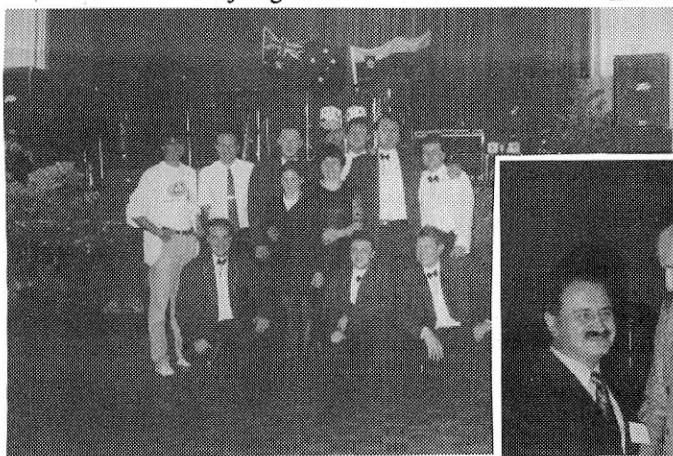
# Fotoreportaža z Gala večera



Elica Rizmal povezuje program, Alfred Brežnik po svojem govoru



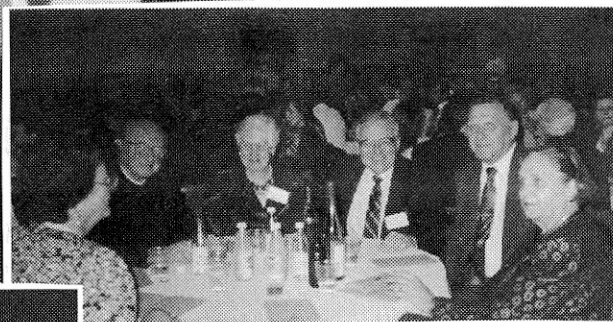
Levo: Aljaž Gosnar in Ivo Leber  
Desno: Stefan in Milena Merzel



Štajerski 7, levo snemalec VTV televizije, v sredini Nataša in kamica Satler



dr. Andrew Theophanous in soprog hrvaške konzulice



Z leve: Saša Lajovic, pater Bazilij, soproga senatorja Spindlerja, Senator Sjd Spindler, Simon in Miriam Špacapan



Stanka Gregorič, urednica publikacije "Naša bitka za Slovenijo Avstralija" in Vinko Rizmal, koordinator publikacije



V sredini Dušan Lajovic



Mladenka Šarac Rončević, hrvaška konzulica s soprogom



Desno: Jožica Paddle Ledinek s soprogom Brianom  
Levo spodaj: Zvonko Gregorič, Mate, Ante in Veronika Beroš, Vera Šarman (v ospredju), Sonja Beroš in prim. dr. M. Škalicky  
V sredini: Rajko Djordjevič, direktor VTV televizije iz Slovenije







## Še nekaj o mladinskem koncertu...

Piše Kristina Cestnik

Moji starši so naročeni na štirinajstdnevnik "Glas Slovenije", ki ga ureja Stanka Gregorič. Vedno ga tudi jaz pregledam. Posebno sem se ustavila ob članku, ki ga je napisala Danica Petrič (leto 3 / št/ 63 z dne 25. 10. 1995) pod naslovom "21. mladinski koncert". Zelo mi je padlo v oči kar avtorica omenja in čudim se, če je bila prisotna v dvorani ali celo na odru, da je izpustila več točk nastopajočih, kot na primer:

Natalija Andrejaš je s sestro Tanjo igrala duet na klavir; Suzane Zec je pela ob spremljavi Matthew Košoroka na kitari, in ravno tako je igrala Narelle Volkner kitari v duetu z Matthew Košorokom; "Funk" ples "Rudeči cvet" sem plesala s sestro Wendyco; ob Lenti Lenkojevi spremljavi na klaviaturo sem zapela štiri pesmi, pri zadnji je pel tudi Lenti.

Avtorica članka omenja, da je bilo na melbournškem avtobusu dvanajst prostih sedežev. Res sem radovedna od kod ta številka, saj sem na avtobusu sedela tudi sama in videla samo tri prazne sedeže.

Govorilo se je, zakaj smo prenočili na Kings Krosu. V tem času so bile v Sydneyu avtomobilske dirke, pa še Oktoberfest in še 'long weekend'; za polni avtobus ljudi je bilo zelo težko dobiti prenočišče.

Moje mnjenje je, da bi bilo dobro in lepo, če bi v bodoče organizatorji mladinskih koncertov vsaj pomagali najti ugodno stanovanje za udeležence. In res je sramota, da smo zamudili sveto mašo - ampak nenamerno.

Ob vsem tem smo se imeli zelo lepo. Srečali smo se po enem letu s prijatelji, z njimi pokramljali in se veselili ter obujali spomine.

Mi, Melbournčani, smo veseli, da smo se lahko udeležili koncerta v Sydneyu, zato se pristrčno zahvaljujemo Slovenski mladinski skupini (SYG) Viktoriji ter odraslim, ki so zbrali denarno pomoč za naše potne stroške.

Lahko smo vsi veseli, da je bilo na koncertu prikazanih 21 točk. Vsi nastopajoči bi lahko bili doma pred T.V. - ampak ne, potrudili smo se, se zbrali ter ure in ure vadili; zato, da ohranimo slovensko pesem in besedo - slovensko kulturo.

Izšla je poletna številka

**The Australian Slovenian Review**

Revijo pripravlja slovenska mladina v angleščini.

Naročite jo lahko na naslov:  
Australian Slovenian Review  
C/-P.O.Box KL 806  
Kings Langley NSW 214

## Sydney

### Sedemdeset let našega patra Valerijana Jenka



V Verskem in kulturnem središču Merrylands v Sydneyu smo z velikim veseljem proslavili 70. rojstni dan našega priljubljenega patra Valerijana Jenka. Pater Valerijan se je rodil na dan Svetih treh kraljev v Šiški v Ljubljani in je večji del svojega redovniškega življenja, kot pater frančiškanskega reda, preživel med izseljenci, najprej v Ameriki in potem v Avstraliji.

Pri svojem delu se je pokazal kot dober pastir svoji čredi, kot dober svetovalec in pomočnik vsakomur, ki je bil potreben pomoči ali nasveta. Bil je tudi dober organizator in gospodar, kar dokazuje vrednost in urejenost Slovenskega verskega in kulturnega središča v Merrylandsu. Bil je dober Slovenec! Podprl ali sodeloval je pri vsakem delu za ohranitev našega naroda v Avstraliji. Ob njegovem visokem jubileju so se slavja udeležili verniki in prijatelji od blizu in daleč in napolnili cerkev Sv. Rafaela in po maši dvorano, kjer so pridne sodelavke središča pogostile vse navzoče z dobrotami tako, kot se pridnim slovenskim gospodinjam spodobi.

Vsi prijatelji in člani slovenske skupnosti širom Avstralije in še posebej mi, Sydneyčani, želimo našemu patru še veliko zdravih in uspešnih let med nami!

Martha Magajna

Uredništvo G.S.: Tudi mi se pridružujemo čestitkam za patra Valerijana Jenka. Pater, naj vam Bog da moči še dolgo vrsto let!

### Pater Tomaž Menart z nogo v mavcu

V prazničnih dneh je bilo razen lepih trenutkov in sreče tudi nekaj nesreč. Tako si je predstojnik Verskega in kulturnega središča Merrylands pater Tomaž Menart ob pripravljanju dvorane za Božič tako nesrečno zlomil nogo, da bo še tri mesece v mavcu in še potem bo moral na razgibavanje in zdravljenje. Želimo mu čim boljšega in hitrejšega okrevanja!

Martha Magajna

### Nenadna smrt zavednega rojaka Jožeta Petriča

V ponedeljek, 8. januarja so v Sydneyu pokopali 55-letnega Jožeta Petriča, soproga naše sodelavke Danice Petrič. Jože je bil dolga leta v odboru Slovenskega društva Sydney, bil je zraven pri zidavi slovenske cerkve Sv. Rafaela v Merrylandsu; tam ga je tudi doletela čast, da je pred približno dvajsetimi leti ob blagoslovitvi cerkve odkril spominsko ploščo. Naši marljivi sodelavki Danici Petrič in njenima otrokoma Tomažu in Barbari, izražamo ob nenadni izgubi ljubega moža in očeta naše iskreno sožalje. Enako tudi vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pokojnika.

Uredništvo



# Adelaidski nespোরazumi

Piše Jožica Gerden, Mildura

Nekaj prijateljev in znancev iz Adelaide in Melbourn me je opozorilo na pismo novega predsednika Janeza Ritoca iz Slovenskega kluba Adelaide, ki ga je razposlal vsem članom, drugim slovenskim klubom, slovenskim časopisom in raznim drugim slovenskim organizacijam. V pismu me osebno "napada" in razlaga zapletene zadeve, ki se jih z zdravim razumom ne da opravičiti. Njegove razlage so neresnične in pomanjkljive, zato želim dodati svojo razlago - "drugo stran resnice" tako, da lahko bralci sami presodijo kaj je prav in kaj ni.

Gospod Ritoc trdi, da sem za svoj komentar o našem duhovniku iz Adelaide in s tem v zvezi o žalostnem dogodku v tamkajšnjem klubu nekvalificirana, ker živim 500 km stran od Adelaide. Res živim 400 km daleč, vendar je adelaidski slovenski duhovnik Janez Tretjak zadolžen tudi za slovensko skupnost v našem mestu in nas redno obiskuje. Zaradi svojega izredno naporega in vestnega dela in zaradi sposobnosti, ki jo nenehno opažamo, ga spoštujemo in smo mu za vse neizmerno hvaležni. Težko mi je, ko poslušam krivične obsodbe in razne laži, ki se spletajo okoli njega in so dosegle celo Queensland. Počutim se popolnoma "kvalificirano", da ga pohvalim in predstavim rojakom takega, kot ga poznamo v Milduri.

V mnogih svojih prejšnjih dopisih sem se potrudila in pohvalila posamezne rojake, ki so s svojo požrtvovalnostjo in delom naredili name dober vtis, saj rada pišem o pozitivnih in lepih dogodkih. Tako sem ob letošnjem obisku adelaidskega kluba (pod vodstvom Davida Pahorja) pisala v *Glasu Slovenije* o svojih izredno lepih vtisih, saj sem imela občutek, da je bila adelaidška skupnost takrat enotna in počutila sem se tam dobrodošla, kakor se je tudi naš duhovnik, ker je bil na ta kulturni večer povabljen. Iskreno želim, da bi takšno vzdušje tudi ostalo, saj se nenehno trudim, da bi prišlo do sodelovanja in prijateljskih odnosov med vsemi rojaki v Avstraliji.

Ob predstavitvi tretje pesniške zbirke adelaidskega rojaka Ivana Legiša sem se ponovno udeležila bogatega kulturnega večera, ki ga je pripravila adelaidška slovenska skupnost. Prisoten je bil tudi pomožni ljubljanski škof Alojz Uran ter drugi visoki gosti. Lepote in bogastva tega večera je skoraj nemogoče opisati. Treba ga je bilo doživeti. Ponovno ima poleg pesnika in drugih izobražencev adelaidške slovenske skupnosti največjo zaslug pater Janez, ki zna s posebnim občutkom in umetniškim darom pripraviti tako lep večer. Majhna dvorana za cerkvijo je bila tako polna, da je "pokalo po šivih", vendar smo se zares imeli lepo in se vsi počutili dobrodošle. Predsednik Kluba Janez Ritoc bi mi ponovno očital, da o njih nič lepega ne napišem. Pa še kako bi rada, a nimam kaj! Zaklenili so dvorano in se odpeljali 1000 km daleč na zabavo.

Gospod Ritoc me tudi obtožuje, da sem "strankarska". Dejstvo je, da nisem članica nobene politične stranke, ne v Sloveniji in ne v Avstraliji. Bila sem krščena v katoliški cerkvi, kakor je bil tudi sam in večina najinih slovenskih rojakov. Zakaj torej toliko sovražstva do slovenske cerkve? Osebno imam prijatelje med kristjani, ateisti in bivšimi komunisti, budisti, judi, muslimani - in z njimi nimam problemov, saj je zame vsak človek enakovreden.

Dalje se Janez Ritoc sprašuje, kje sem dobila določene informacije? Naj ga spomnim, da sem jih dobila v Ljubljani, direktno, od samega, novega predsednika Ritoca (ko sva se udeležila srečanja slovenskih novinarjev po svetu).

Ali je že pozabil kaj se je zgodilo pred štirimi leti? V Sloveniji se je zgodila vojna in osamosvojitve. Na žalost pa je "počilo" tudi pri nas v Avstraliji. Zaradi nesrečnih paragrafov 33 klubskih pravilnikov, so morali biti klubi "nepolitični". Rojaki, ki so želeli podpreti Slovenijo, so morali izstopiti iz klubskih odborov (tako nam je povedal melbournski rojak Stanko Prosenak na Elthamu) in se organizirati v Narodne svete, katerih delo je bilo izredno plodno in uspešno.

Predsednik adelaidskega kluba trdi, da si vsi člani želijo in potrebujejo slovenskega duhovnika. Verjamem in vem, da ga res vsi potrebujemo. Pa še kako! Pater Bazilij se prav gotovo spominja, da je bil paragraf 33 dodan klubskemu Pravilniku zato, da bi mu takrat, ko je občasno obiskoval adelaidške Slovence, preprečili vstop v klub. Leta 1975 (in ne 1980 kot trdi Ritoc), je adelaidška slovenska skupnost dobila stalnega duhovnika, patra Filipa Ferjana, ki je bil do tedaj duhovnik v ameriški vojski. Poznala sem ga zelo dobro, ker smo skupaj (z ladjo) potovali v Avstralijo. Danes je že pokojni. Občudovala sem ga zaradi njegove globoke vere, skromnosti in dobrosrčnosti. Bil je poln optimizma. Spominjam se kako se je veselil premestitve v Adelaide in dela s slovenskimi izseljenci. Ko smo ga kasneje obiskali, nam je ves razočaran povedal, da ni v klubu dobrodošel (zaradi nesrečnega paragrafa 33 in sovražstva do duhovnikov pri nekaterih članih kluba). Ze takoj na začetku so ga prostaško zavrnili ter mu nagajali. Danes imajo nekateri člani novega odbora enak prostaški odnos do patra Janeza. Izjava, da blatim trud 400 članov adelaidkega kluba je krivična in hipokritska. Mnogi člani, ki so klub gradili in se zanj največ žrtvovali, so danes tam nedobrodošli.

Večkrat sem tudi slišala, da je bil paragraf 33 dodan Pravilniku zato, da bi bilo tako vseh SIM in jugoslovanski vladi. Ko pa sem Janeza Ritoca (leta 1995) v Ljubljani še enkrat vprašala, če je resnica, da bo preprečil spremembo Pravilnika v katerem je demokratiški odbor želel paragraf 33 črtati, mi je odgovoril, da imajo takšna pravila tudi pri Rotary klubih in je tako prav ter da je že vse urejeno. V Ljubljani mi je tudi dejal, da se bo vrnil v Adelaide pred letno konferenco, ker bo preprečil spremembo paragrafa 33 in postal novi predsednik. Vprašala sem kanadsko predstavnico ali imajo tudi oni takšna pravila? Bila je presenečena nad takšno "neumnostjo pravilnika", ki povzroča razdor med Slovenci v Avstraliji. O mojem članku, ki je izšel v *Mislih* (stran 233) je bila predhodno obveščena.

Gospod Ritoc je tudi pogovor s predsednico kanadskih slovenskih klubov in cerkvenih organizacij popolnoma neresnično prikazal. Nerada bi ga obtožila za laž, raje bi rekla, da ima slab spomin.

Resnici na ljubo moram povedati, da novi odbor pod vodstvom Janeza Ritoca dejansko ni zmagal, ker je dotedanji demokratiški odbor prostovoljno odstopil zaradi organizirane peticije in se ni želel prepirati. Zmagala je krivica, zgubili pa so vsi slovenski rojaki v Adelaidi in po vsej Avstraliji.

Sprašujem se, kaj je bolj važno? Presneti paragraf 33 ali sloga in sodelovanje ter prijateljstvo med slovensko skupnostjo v Avstraliji? Novi adelaidski odbor ponovno prosim, da dobro premisli in da to zastarelo napako popravi.

## TISKOVNI SKLAD za Glas Slovenije

\$ 100.00 prim. dr. Marjan Skalicky; \$ 10.00 Marija Harej; \$ 60.00 dr. Edi Gobec; \$ 10.00 Stane Šajn; \$ 10.00 Matija Cestnik; \$ 5.00 Francka Nekrep; \$ 20.00 Anton Ribarič; \$ 20.00 Ivan Smole. Hvala!



# Slovenski klub Adelaide nekdaj in sedaj

Piše dr. S. Frank, Seaton, Južna Avstralija

Na letnem občnem zboru Slovenskega kluba Adelaide 29. julija letos je lanskoletni odbor pod predsednikom Davidom Pahorjem dal na dnevni red zborovanja predlog, da se diskriminacijska in protizakonita določila v Pravilih kluba ukinejo in da se vzpostavi stanje pred uvedbo diskriminacije med člani.

Proti predlogu se je takoj začela gonja, zbirali so podpise in širili vsakovrstne vesti, da bi prepričali člane, da mora ostati vse pri starem, ker so taka Pravila edino pravilna in "demokratična". Gonjo je vodil s svojimi privrženci večletni predsednik kluba Janez Ritoc in dosegel, da je bil na zboru zavrnjen predlog za vzpostavitev starih Pravil. Stari odbor ni več kandidiral. Izvoljen je bil novi odbor z "zmagovalcem" - Janezom Ritocem kot predsednikom.

Vse bi ostalo pri starem, duhovi bi se počasi pomirili, če se ne bi gospod Ritoc kot petelin na gnoju razkikirikal, da se je s takim občnim zborom mirno in "sodobno" razpoloženje članov pokvarilo. Na štirih straneh je izdal *Klubske novice* brez zaporedne številke in datuma, kjer v nepismeni slovenščini čveka o tem razpoloženju. Novice so bile razposlane vsem članom. Se posebno pismo z enakim čvakanjem pa je "veliki pismar" poslal vsem slovenskim ustanovam v Avstraliji, Slovenski izseljenski matici, Rodni grudi, Uradu za Slovence po svetu, uredništvom slovenskih časopisov v Sloveniji, v Avstraliji pa *Mislim* in *Glasu Slovenije*. Vsakdo, ki je prejel to v objavo ali za osebno informacijo, bo lahko sam presodil kaj je rojilo "velikemu pismarju" po glavi, ko je svoj umotvor spravljal na papir, ki pač vse prenese! Sklicuje se na slovenskega pesnika Cirila Zlobca kot avtoriteto, pa se bom kasneje skliceval nanj tudi sam.

Najprej bi omenil to, kar je pri nas splošno znano, namreč da je bila v Avstraliji odpravljena diskriminacija celo med različnimi pasmami psov, ko je bil status aljaških psov izenačen s statusom psov ostalih pasem.

V toliko bolj je še nevdružna diskriminacija med ljudmi - med nami, ki sicer veljamo za kulturni narod.

Slovenski klub Adelaide je bil ustanovljen po maši, v nedeljo 26. maja 1957, na pobudo patra Bazilija iz Melbourne. Prvi predsednik je bil Slavko Kralj, pozneje več let Danilo Kreševič, Franc Žokalj in drugi. Klub je bil inkorporiran kot pravna oseba leta 1967, z odobrenimi Pravili v skladu z avstralskimi zakoni. Avstralski Slovenci so bili enotni in brez nekih vsiljenih predstavnikov pristno povezani z rodno domovino, ne glede na versko ali politično prepričanje.

Zelo čudno naključje je, da leta 1973, se pravi eno leto po prvem obisku Slovenske izseljenske matice (SIM) - pod vidom Slakov, naenkrat Pravila niso bila več dobra. Upravni odbor pod predsednikom Tonetom Gabrškom je dosegel, da je prišlo do njihove spremembe. Nova Pravila niso dovoljevala več, da bi bil izvoljen v upravni odbor kluba član, ki ima funkcijo v verskih (duhovniki in člani cerkvenih svetov) ali političnih organizacijah. Tako je nastala diskriminacija, ki deli člane v dva razreda: v razred z vsemi pravicami in v razred z omejenimi pravicami. Ta diskriminacija velja še danes, kljub demokratičnim spremembam v Sloveniji in tudi po zadnjem občnem zboru letos.

Opisal bom kako je bila sprememba Pravil leta 1973 zrežirana in kakšne so bile tedanje razmere. Najprej o splošnem stanju med člani in Slovenci tukaj.

Uporabil bom torej analizo, ki jo je podal slovenski kulturnik in politik Ciril Zlobec, ki se je udeležil Prešernovih proslav v Avstraliji.

V intervjuju s časnikarico Marijo Anderle je za *Ljubljanski dnevnik* tedaj izjavil naslednje (navajam samo najpomembnejše točke):

"Slovenci, ki so prišli v Avstralijo, so bili socialna skupina brez kulture. Vsi vemo, da je avstralska slovenska skupnost sestavljena domala v celoti iz ekonomske emigracije, vendarle so ti Slovenci - največkrat kmetje iz Brkinov, Brd, Vipave, Krasa, Prekmurja - prišli v Avstralijo resnično s trebuhom za kruhom. Ker je domala vsa slovenska emigracija sestavljena iz delavcev in kmetov, v sedanjem trenutku preživlja težko preizkušnjo, kajti celo avstralska družba postavlja pred sleherno etnično skupino; torej tudi pred slovensko, zahtevo, ali vsaj pričakuje, da se znotraj sama sebe kulturno organizira in da, seveda, neke kulturne rezultate. Vsi sodelavci so premalo izobraženi, imajo pa silno voljo... Ali problem pomanjkljive izobrazbe se kaže na vseh področjih, itd..."

Izredni občni zbor kluba dne 1. aprila 1973 je bil zrežiran po vzorcu zvite buče lisjaka iz slovenskih basni. V vabilu za zbor je bilo napisano v slovenščini samo kdo zbor sklicuje, kje in kdaj in dnevni red: sprememba in dopolnitev Pravil in slučajnosti. Nato pa sledijo samo še te podčrtane slovenske besede: "Ker so klubska Pravila sestavljena in pisana v angleškem jeziku, upravni odbor predlaga sledeče v angleščini: To consider and, if thought fit, to make following amendments to the Rules of the Club, namely..." in navaja neke nepomembne spremembe o številu odbornikov, nakar pretihotapi določbo, da člani verskih ustanov in političnih organizacij ne morejo biti izvoljeni v upravni odbor. Angleškega besedila na zborovanju ni nihče prevedel v slovenščino ali ga s prostimi besedami razložil. Brez razprave je bil predlog dan na glasovanje. Večina je predlog sprejela, ker je zaupala odboru, da gre za malenkostne spremembe. Ker besedilo ni bilo prevedeno v slovenščino, velika večina članov pri svojem minimalnem, molekularnem znanju angleščine sploh ni vedela za kaj gre. Za predlog je glasovalo tudi mnogo članov, ki nikoli ne bi bili tako glasovali, če bi vedeli kaj sprememba prinaša.

Omeniti je tudi vloga, ki jo je odigral tedanji predsednik Gabršček. Na veliko željo svoje matere se je nameraval vrniti domov na kmetijo, v rodno deželo. V tedanji politični atmosferi je bil, kot bivši vojak v nemški vojski, zelo ranljiv in izpostavljen političnim pritiskom iz Slovenije. Pritiskom je podlegel in bil politična igračka v njihovih rokah. Ko je bilo delo opravljeno, predsednik ni več kandidiral. Po letih se je odpravil v svoj rodni kraj, kjer je pred leti umrl.

Če bi poleg Zlobčeve analize naših ljudi še dodal manjvrednostni kompleks, ki je precej prisoten med tukajšnjimi Slovenci, potem bi bila slika o vseh dogajanjih in "sodobnem" razpoloženju med člani kluba in Slovencev na sploh do takega kluba, popolna.

Ker pa samo konec krasi delo, bi opisal še nepričakovano, čudovit pripetljaj desetletja, ki se je zgodil konec novembra 1995 v Adelaidi. Novo izvoljeni predsednik kluba in menda velepredsednik vseh slovenskih organizacij v Avstraliji (?) Janez Ritoc, je obesil na klin predsedniško kluba in vodstvo slovenskih adelaidskih radijskih oddaj in se povlekel iz javnega društvenega delovanja ter se s svojo (novo) izvoljenko oddaljil v neznani smeri...

## Lucu in Gogala ponovno v Avstraliji

Te dni se mudi v Avstraliji vsem nam dobro znani poročevalec za SBS radio Aleksander Lucu iz Ljubljane, ki bo kot novinar sledil teniškem tekmovanju Australian open v Melbourne. Avstralija pa je ponovno pritegnila dramskega igralca Toneta Gogala, ki se želi tokrat predstaviti z monodramo "Nočna posoda".



# Svet slovenskih organizacij Viktorija: V vednost vsem

S.S.O.V. (Svet slovenskih organizacij Viktorije) je organizacija, katera obstoja že 13 let in vključuje vsa slovenska društva v Viktoriji. Ta organizacija je bila ustanovljena, da posreduje v slučaju političnih vprašanj (prejšnjega režima), da povezuje organizacije v širšem krogu dela in da jih predstavlja pri avstralskih oblasteh z enim glasom. Sprejemala in organizirala je obiske iz Slovenije, kateri so nastopali na posameznih društvih, od katerih nekatera že obstojajo čez 40 let.

Društva so bila zgrajena z velikim trudom in ljubeznijo za ohranitev materinega jezika. Pod svojo streho so sprejela veliko članov drugih narodnosti, kateri so ravno toliko pomagali in so še danes člani. Organizacije niso nikoli namerno razdvajale Slovence v Viktoriji. Nasprotno - s slovensko cerkvijo so društva sodelovala od prvega blagoslova prostorov pa še do danes. Društva in S.S.O.V. so predstavljala Slovence kot narod že vsa leta na kulturnem in športnem polju. Pomagala so pri osnovanju radijske oddaje 3 EA - sedanje SBS, 3 ZZZ in letos tudi finančno podprla 3 YYR v Geelongu. Prav v društvenih prostorih širom Viktorije so se začele prve slovenske etnične šole, katere so še danes. Brez začetka teh, danes slovenske mature ne bi bilo. Vsa društva - organizacije imajo vodilne odbore izvoljene vsako leto od svojih članov. Na volitvah dajo člani pravice in zaupajo odgovornost vodilnim odborom, da odločajo in postopajo čez leto v dobrobit društvom. Na teh letnih volitvah člani izrazijo želje, katere odbor poizkusi izvesti. Društva so vedno pridno in skrbno delala vsa leta obstoja - to se lahko vidi povsod.

Ob času osamosvojitve Slovenije so društva tudi pripomogla in sodelovala; ne z demonstracijami ampak z neštetimi podpisi svojih članov in z neštetimi pismi avstralski vladi za pripoznanje Slovenije. Ravno ob tem času pa so se nekateri člani društev z nekaterimi ostalimi Slovenci povezali v organizacijo S.N.S. (Slovenski narodni svet) s sedežem v verskem središču Kew. Skupno smo stopili in organizirali nabirko v pomoč Sloveniji. Pokazali smo vsi, da lahko sodelujemo. No, ta organizacija (S.N.S.) še danes pridno dela. Nekateri pravijo, da je politična organizacija, nekateri pa da ni. S.S.O.V. ni še nikoli imel prilike videti njihovih pravil. Do takrat je bil glavni organizator turneje in obiskov S.S.O.V., v primeru turneje ansambla "Ekart" pa S.S.O.A. (Svet slovenskih organizacij Avstralije).

Glede obiska ansambla "Štajerskih 7" pa sledeče: S.S.O.V. planira svoje načrte že leto naprej. To leto je bilo glavno delo in skrb za proslavo 40 let obstoja Slovenskega društva Geelong. Vsa društva so pustila celoten mesec november prost za to praznovanje, kakor tudi nekatera društva izven Viktorije. V zadnjih nekaj tednih pa so ta sporočila, da se na žalost tega slavlja (40 letnice Geelonga) ne morejo udeležiti zaradi obiska ansambla "Štajerskih 7" (kdo je temu kriv?)

S.S.O.V. se zaveda, da je treba najprej poskrbeti za obstoj društev tukaj. Obiski, naj bodo od kjerkoli, pridejo in gredo. Mi, naša društva pa ostanejo tukaj.

Ko je S.N.S. (oziroma dva člana) uradno sporočil S.S.O.V. - 5.2.95, da organizirajo obisk "Štajerskih 7" so posamezni odbori društev to debatirali. Predstavniki društev so potem na sestanku S.S.O.V. podali odločitve odborov. Odločitev je bila narejena skupno in ne posamezno. S.S.O.V. je predstavnike S.N.S. takoj povabil

na izvenredni sestanek - 14.2.95 -, da se ta stvar čimprej uredi. S.N.S. smo zaprosili, da naj predstavijo obisk ansambla v začetek leta 1996. Povedali smo jim, da bomo z njimi polno močno sodelovali pri takratni organizaciji obiska. S.S.O.V. je pri tem upošteval tudi želje članov društev na volitvah, da naj se obiski iz Slovenije zaustavijo za dve leti. S.N.S. se na to sploh ni oziral. K nam so seveda samo prišli za uporabo dvoran (čeprav res proti plačilu) za koncerte, za našo delavno moč in sposobnost. Oni so imeli že vse načrte urejene.

Kar se tiče komentarja, da morajo člani odločati glede uporabe društvenih prostorov: je pač tako. Predstavniki in nekateri člani S.N.S. bi bili lahko prisotni več na svojih društvih, kateri so še danes člani. Tako bi lahko vedeli kaj in kakšno mnenje je večine članov, kateri garajo in skrbijo za društva, da so vrata še vedno vsem odprta. Po domače rečeno: hitro se kritizira, včasih prav grdo in nepotrebno. S.S.O.V. se je zavedal in se zaveda, da je sodelovanje nujno potrebno. Na skupnem sestanku s S.N.S. v slovenskem društvu St. Albans 23.7.95 smo, tako je vsaj izgledalo, prišli do sporazuma med nami vsemi - S.S.O.V. in S.N.S.. Vsi voditelji smo bili zadovoljni. Prišli smo do zaključka, da se neumnosti preteklosti pozabijo, saj je dovolj dela za vse brez kljubovanja in problemov.

No, pa ne izgleda tako. Človeka kar strese, ko izve, da je S.N.S. na 1.10.95 še prav neprimerna pisma pisal oblastem v Slovenijo. Ogovarjal je določeno društvo v Melbourne, določene osebe in predstavnika slovenske oblasti v Avstraliji. Tudi na slovenski oddaji 3 YYR v Geelongu je predsednik S.N.S. podal svoje enostransko mnenje.

Ali je to res lepo? Žalostno je a resnično. Upamo, da boste vsi vsaj malo bolj razumeli to celotno stvar, posebno pa člani društev. Če, kdaj kaj kašnega zanima, prosimo, vprašajte za to določene osebe. Dobili boste resničen in pravičen odgovor. Člani društev pa naj malo več sledijo, kaj se dogaja pri njihovih organizacijah in jim naj nudijo pomoč pri obstoju.

Zakaj ustanavljati nove organizacije? Skoraj bo pol stoletja odkar slovenska društva delujejo na kulturnem in športnem polju, negujejo slovenski jezik in navade in predstavljajo naš narod v novi domovini. No, jutri je pa zopet novi dan in upanje za boljšo bodočnost in prijateljsko sodelovanje.

## Predsedniki:

S.S.O.V. - G. Karl Bevc  
S.D.M. - G. Franc Jelovčan  
S.D. "Planica", S'vale - G. Matija Cimerman  
S.P.S.K. "Jadran" - Ga. Slava Crooks  
S.K.S.D. "Ivan Cankar" Geelong - G. Franc Kolenc  
S.S.D. St. Albans - G. Alojz Blatnik  
S.D. "Snežnik" Albury-Wodonga - G. Henrik Šajn

Opomba uredništva: prispevek je, po želji SSOV, nepopravljen.



PORT LINCOLN, JUŽNA AVSTRALIJA — SPOMENIK  
POSVEČEN ŽRTVAM MORJA /Misli/



# Art legend Rapotec, 82, seriously ill after stroke

By Richard Jinman  
*The Australian* - 20. 12. 1995

STAN Rapotec, a key Australian painter of the 1960s and a leading exponent of abstract-expressionism, is in a serious condition in a Sydney nursing home.

Rapotec, 82, who won the Blake prize in 1961 for his mural-sized abstract, *Meditating on Good Friday*, suffered a massive stroke at his Sydney home in February 1995. His condition deteriorated and he is now paralysed on his right side and unable to speak.

Artists, art critics and friends described Rapotec as a neglected painter whose powerful influence on Australian art had been long overlooked.

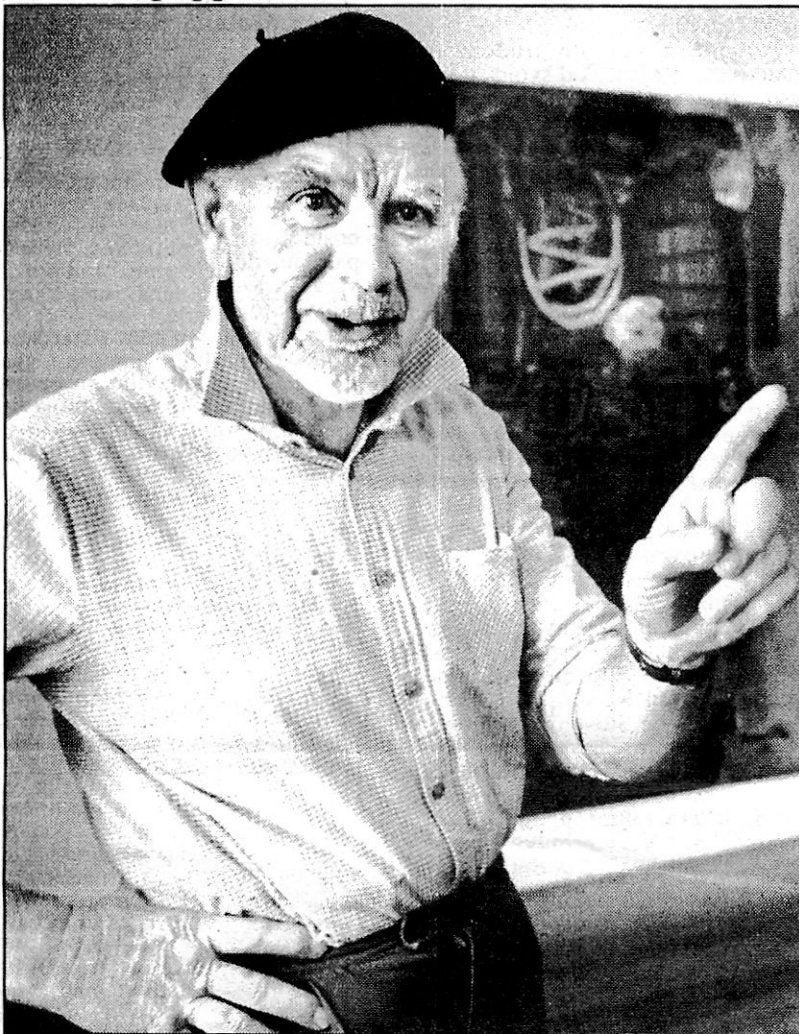
The Sydney art critic of *The Australian*, Joanna Mendelsohn, said: "In the early 1960s, he was seen as one of Australia's most radical painters. While everyone else was doing pretty abstraction, he was doing big gestures.

Peter Upward and Robert Klippel.

Sydney artist Judy Cassab whose portrait of Rapotec won the Archibald Prize in 1960, became his friend in the 1950s.

"He was a man who looked like Rasputin, but who was very gentle and good," she said. "He came into the room once and put his hands on his chest and said, 'How is life treating you?' I made a quick sketch and knew that was exactly how the (prize winning) portrait should be."

Elwyn Lynn, a friend, fellow painter and former art critic for *The Australian* described Rapotec as a 'great character'. "He is an almost legendary figure and someone who stood for anti-establishment art," he said. "Everything (in his work) seemed to be exploding with a kind of religious ecstasy, rapture and violence."



He is neglected because that whole period (1960's) has been out of fashion for 20 years. But it is now being reassessed and because he was a leading figure, he will be reassessed as well."

Born in Trieste, Stanislaus Rapotec served with the Yugoslav army in World War II and migrated to Adelaide in 1949.

Originally a leading figure in the modernist movement, he abandoned figurative painting for abstract-expressionism after moving to Sydney in 1955. Rapotec became a leader of Sydney's school of abstract-expressionism and a key artist of the 1960s alongside painters such as John Olsen,

After the death of his wife in 1976, Rapotec spent more time travelling and painting in Europe. According to his dealer, Ms Gisella Scheinberg, he had recently returned from his exhibitions in Rome and Austria when he suffered his stroke.

"He is not well at all," she said. "I visited him and there is no communication."

Art historian and publisher Mr Lou Klepac, said a retrospective of Rapotec's work was overdue.



# News from Slovenia

## Slovenia recognizes Federal Republic of Yugoslavia (FRY) Drnovšek on the EU and the Recognition of FRY

Slovene Prime Minister Janez Drnovšek believes that the recognition of the Federal Republic of Yugoslavia is, in his opinion, a contribution to the stabilization of the Balkan region, and is part of the general peace process.

Regarding Slovenian approaching EU Drnovšek admitted there were no signs that Italy might drop the blockade; Slovenia is willing to meet all conditions and has done all that is possible, but it cannot rely on dates, said Prime Minister Drnovšek. "If the agreement is not signed during the Spanish presidency, negotiations will continue," added the prime minister.

Regarding the recognition of the Federal Republic of Yugoslavia, Drnovšek said that it was the recognition of political reality, but underlined that all Slovene demands towards this country continue to remain. The government concluded that Slovenia itself was able to decide when to recognize FRY, and there was no need to discuss the issue with the participants in the forthcoming Paris conference. Janez Drnovšek rejected the reproaches that the recognition had come too soon, as Slovenia long ago decided to recognize the FRY "when all necessary conditions had been met." This occurred after the peace agreement in Dayton was concluded and when the economic sanctions against Serbia and Montenegro were suspended by the UN. Slovenia, however, maintains the position that the former Yugoslavia has disintegrated and that all states arising from it are its legal successors, underlined the prime minister. He believes that the Serb market is important for Slovenia, though economic cooperation will largely depend on further normalization of Slovene-Yugoslav relations and on resolving the issues related to succession. Janez Drnovšek expects a positive answer from Belgrade regarding the initiative to open diplomatic missions.

**The election year has begun** in Slovenia, with the pre-election campaign bound to be tough, probably the toughest so far, so everyone in the political scene is well aware how much they can win or lose. In the coming months we shall see a lot of tension, degrading political dialogue to the level they have never witnessed in independent Slovenia.

## Slovenia signed CEFTA

Joining Agreement and is from 1 January full member of this organisation.

By joining CEFTA Slovenia hopes to benefit from faster growth of trade exchange with CEFTA member countries, only this year Slovenia is to amount to around one billion U.S. dollars. By joining CEFTA, Slovenia will strengthen its economic and political position as a Central European country and join the other four most successful countries in transition - The Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia.

## Adria Airways, the Slovene airlines company,

introduced a new regular route Ljubljana - Amsterdam. With the first flight on 16 December, Adria now fly to Amsterdam once a week on Saturdays.

Adria also signed a long-term agreement on cooperation with German Lufthansa.

## Media POPTv started broadcasting in December

Slovene viewers can now see the new Slovene private TV network POPTv, broadcasted by a group of three commercial networks MMTV, Tele 59 and TV Robin, they were joined by the EURO 3 network. One of the most powerful transmitters in Europe will allow the signal to be received in almost all Slovene territory, which however is only a third of transmitter's capacity. For this year the network plans to provide 40 per cent of its own programme, which equals that of the national TV station.

## Slovenian Academy of Sciences and Arts now a Member of ESF

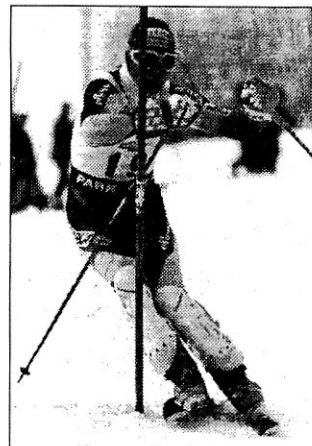
The Slovenian Academy of Sciences and Arts (SAZU) and the Slovenian Science Foundation (SZF) were confirmed by the European Science Foundation (ESF) as its new members.



## More than 2900 books published in Slovenia in 1994

The most of 2900 books came out in the fields of linguistics, belles-lettres and literary sciences, followed by those published in the fields of applied science, medicine and technics, social sciences, arts, architecture, photography, music and sports. 68,2 percent of all the published books were originals, while 31,8 percent were translations. In year 1994 587 literary pieces were published. 343 of them were written by Slovene authors, 97 by British and American authors, 33 by Germans and 18 by French authors, the figures similar to those in the previous years. The number of brochures, i.e. pieces containing 48 pages or less, stood at 24,1 percent of the total number of the books published last year. The most of them belonged to the group consisting of arts, architecture, photography, music and sports.

Slovenian alpine skier Andrej Miklavc surprisingly won the World cup slalom at Park City, USA, Sunday Nov. 26. This was his first career World cup win.







## euro international pty.ltd.

### EURO FURNITURE

Wide range of colonial furniture from Slovenia  
Dining Settings      Bentwood Chairs  
Rocking Chairs      Modern Bedrooms

Available at all leading furniture retail stores

### EURO TRADING

Trading with Slovenia in chemical commodities, pharmaceutical products, metals, machinery, sporting equipment, food products and a variety of other products

#### SHOWROOM ADDRESS:

3 Dalmore Drive  
Scoresby VIC 3152  
Ph.: (03) 764 1900  
Fax: (03) 764 1461

#### SYDNEY BRANCH:

2 A Bessemer Street  
Blacktown NSW 2148  
Ph.: (02) 671 5999  
Fax: (02) 621 3213



## A KONCU SE NASMEJTE...

"Tonček, naštej mi nekaj velikih evropskih rek!"  
"Tako, gospod učitelj! Samo povejte mi, katere naj naštejemo!"

\*

"Ta kasač, ki je zmagal, je vaš? Koliko pa je star?"  
"Šest let!"  
"In zakaj ga niste že prej pripeljali na dirke?"  
"Bil je tako hiter, da ga nismo mogli ujeti."

\*

"Kakšna bo prihodnost turizma v vašem mestu?"  
"Najbrž nudistična."  
"Ali nameravate propagirati izključno nudizem?"  
"Ne. Cene bodo tako naraščale, da bodo turisti hodili okrog goli in bosí."

## GODOVNIKI

Pavlovo spreobrnjenje

Tomaž

Martina



## VSE NAJBOLJŠE

Cena posamezne številke \$ 2.00; letna naročnina \$ 50.00;  
polletna \$ 30.00; letna naročnina za prekomorske države  
vključno z letalsko pošto \$ 100.00

#### GLAS SLOVENIJE

Založnik: Založba GLAS

Ustanovitelji:

Dušan Lajovic, Alfred Brežnik, Štefan Merzel in Stanka Gregorič

Upravni odbor:

Dušan Lajovic, Alfred Brežnik in Stanka Gregorič

Uredništvo - glavna in odgovorna urednica, tehnično oblikovanje, umetniška izdelava, priprava strani:

Stanka Gregorič, 4/316 Dorset Rd. Boronia, Victoria 3155

Telefon-fax: (03) 9762 6830

Občasni sodelavci: dr. Stanislav Frank, Draga Golt, Jožica Gerden, Lojze

Košorok, Martha Magajna, Danica Petrič, Vinko Rizmal, Jože Žohar

Logo: Frances Golt Distribucija: S.Z. Gregorič

Informacije: STA - fax poročila slovenske tiskovne agencije, obvestila Veleposlaništva Republike Slovenije - Canberra in Konzulata Republike Slovenije - Sydney, Slovenec, Delo, Primorski dnevnik, Družina, Mladina, MAG, Svobodna Slovenija, Naša Slovenija, Rodna gruda, revija Slovenija, Nedelja, Naš tednik, Mladika, Slo-Weekly, Lipov list, Turist in turistične brošure o Sloveniji, Radio SBS (Melbourne, Sydney) in 3 ZZZ ter posamezni poročevalci.

- 1/ Naročam Glas Slovenije
- 2/ Obnavljam naročnino
- 3/ Prilagam za tiskovni sklad

NASLOV:  
GLAS SLOVENIJE  
4/316 Dorset Rd.  
Boronia VIC 3155

Podpisani(a) .....

Ulica in kraj .....

Država ..... Poštna št. ....

Podpis ..... Datum .....

Tisk:



Bounty Print, 65 Heatherdale Road, Ringwood, Vic. 3134